

Dvajset let glasila Iskra

Oktober 1975 bo glasilo ISKRA praznovalo pomembno 20. obletnico svojega izhajanja. Od začetne mesečne revije smo po integraciji Iskre, Tele, IEV, Telekomunikacij in Niko v l. 1963 prešli na tednik. Predlanskim smo menjali obliko in tisk. V vseh teh letih od 1. 10. 55 dalje smo izdali 679 številčk glasila v skupni nakladi 9.535.000 izvodov; to pa je nekaj! V tem času smo imeli zaupanje družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov Iskre, pa tudi naši bralci so iz našega pisanja lahko razbrali marsikatero zanimivost, in predvsem z informacijami o stanju poslovanja nismo nikoli skoparili. Iz skromnih začetkov, ko v uredništvu glasila (1955) ni bilo nobenega profesionalnega delavca, pa do današnjih dni, ko imamo v redakciji časopisa 6 ljudi, od tega 4 poklicne novinarje, prehojena pot izkazuje tudi vsebinsko rast časopisa. Toliko o formalni plati.

Glede vsebine menim, da se je prav zadnji čas glasilo uspelo konsolidirati v sami temeljni vsebinski zasnovi. Uspelo si je zgraditi svojo fiziognomijo, svoj splošni koncept: informirati vse delavce združene Iskre o najvažnejših dogodkih v Iskri, o rezultatih poslovanja, o delu in življenju naših delavcev in delovnih kolektivov, o delu samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij; o vsem tem smo skušali naše bralce obveščati sprti in pravočasno. Poskušali smo biti aktualni, delovni in ustvarjalni. Koliko nam je to uspelo, presodite sami.

Marsikaj smo dosegli tudi s pomočjo širokega kroga dopisnikov in občasnih „sodelavcev“, ki so tako, ali drugače prispevali svoj delež k ustvarjanju vsebine in oblike časopisa. Toda še veliko več bi bili napravili, če bi ta krog bil še širši, če bi v krog sodelavcev lahko pridobili še druge, mnoge razmišljujoče, poštene in samoupravnemu socializmu predane delavce in samoupravljalce Iskre.

Našo „Iskro“ danes tiskamo v 24.000 izvodih in jo prejme vsak Iskraš, ki je zainteresiran zanj. Prejemajo jo tudi vsi upokojeanci (za katere so nam personalne službe sporočile naslove), prav tako pa vsi študenti in vsi Iskraši na odsluženju vojaškega roka. „Iskro“ ne berejo samo naši delavci, temveč tudi svojci, prijatelji in znanci. Torej je naš časopis nekaj več kot samo interno glasilo delovnega kolektiva.

Tega bi se morali zavedati mnogi naši vodilni delavci ter predvsem upravljalci v vseh tistih delovnih kolektivih, ki proizvajajo blago za potrebe gospodinjstev, da bi uporabljali časopis tudi v te namene: Iskrine delavce informirati o svojih proizvodih, o njihovi uporabi ter možnostih in načinu nakupa!

Tudi družbenopolitične organizacije se časopisa premalo poslužujejo, saj bi bile mnoge akcije lahko uspešnejše, če bi bili o njih pravočasno in izčrpno seznanjeni vsi delavci Iskre.

Z združenimi močmi za boljši danes in srečnejši jutri!

Igor Slavec

Velike zaloge na carini

Eden najhujših problemov, ki trenutno pesti Iskrine delovne organizacije, je v tem, da zaradi nelikvidnosti, pomanjkanja uvoznih kontingentov, nepravilnih uvoznih soglasij ter med drugim tudi omejitev zaradi vezav uvoz-izvoz ne morejo na carini dvigovati reprodukcijskih materialov. O tem vprašanju smo se pogovarjali z direktorjem direktorije uvoza v TOZD Zunanji trg v Iskra Commerce Borisom Lasičem.

Na carinah ležijo težki milijoni, po drugi strani pa mnoge delovne organizacije ustavljajo proizvodnjo, ljudje prisilno podaljšujejo dopust, ponekod pa proizvodnja ne more teči tako kot bi morala. Nekatere organizacije so morale celo spremeniti proizvodni program. Nastajajo velike izgube.

Pred dobrima dvema mesecema, torej julija, so imele Iskrine organizacije na carinskih skladiščih za skoraj 240 milijonov dinarjev blaga. Naj poudarimo, da gre za nove dinarje. Ta podatek velja za vse Iskrine industrije razen EMO, ker imajo Celjani lastno uvozno službo. Trenutno je na carini za nekaj manj kot 160 milijonov dinarjev našega blaga, kar je vsekakor vzpodbudno, če primerjamo s stanjem pred meseci.

Tovariš Boris Lasič je v zvezi z akcijo za zmanjšanje carinskih zalog poudaril naslednje: „Iskrine delovne organizacije so se pred dvema mesecema obvezale, da bodo pregledale blago na carinah ter vskladile nova naročila s stanjem na carinskih skladiščih. Večina organizacij se je te naloge, vsaj proti koncu dopustniškega obdobja, lotila resno in zato danes že lahko govorimo o pomembnem izboljšanju položaja.“

Zmanjšanje carinskih zalog za okoli 80 milijonov dinarjev je šele prvi uspeh, vendar upajmo, da se bo akcija z enako resnostjo ter ob upoštevanju novih predpisov tudi nadaljevala. Direktor Lasič meni, da konec novembra na carinah ne bi smelo biti več zastarelih pošilk, torej blaga, ki je prišlo že lani ali do junija letos.

Poleg nelikvidnosti in že naštetih vzrokov so velikim zalogam na carinah botrovali tudi spremembe na svetovnem trgu. Pred dvema ali tremi leti, ko je bila v svetu še konjunktura, so bili dobavni roki zaradi velikega povpraševanja za marsikatero blago precej dolgi, lani pa so se razmere sorazmerno hitro obrnile: blaga je bilo kar naenkrat dovolj, tudi prodajalci pa so nas čez noč zasuli s pošilkami, ki

jih nismo pričakovali. Pokazala se je tudi naša neelastičnost, saj smo kljub vsemu še vedno naročali s preveliko časovno in količinsko razervo. To je položaj še poslabšalo: carinska skladišča so se polnila, denarja pa ni bilo, da bi dvignili repromaterial.

Visoke številke vrednosti blaga na carini kažejo med drugim tudi na naše lastne slabosti v načrtovanju in na

(Nadaljevanje na 3. strani)

Boris Lasič.

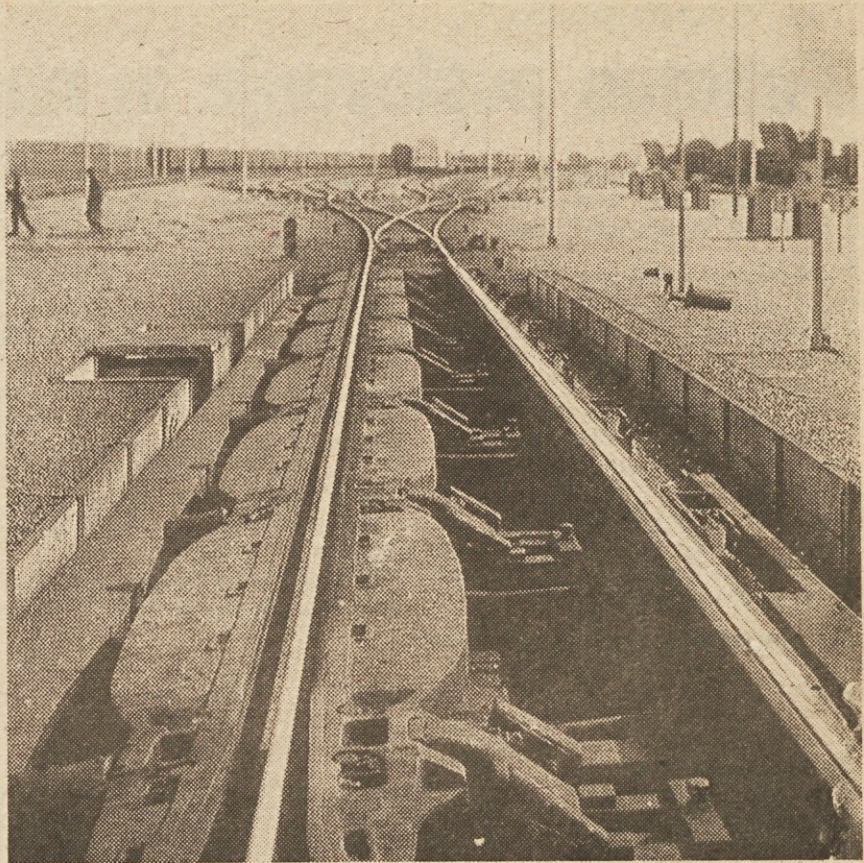
Obisk iz Makedonije

16. septembra je tovarno ATC na Laborah obiskala delegacija SR Makedonije pod vodstvom predsednika Izvršnega sveta Blagoja Popova. V delegaciji so bili še dr. Vulnet Starova, podpredsednik IS SR Makedonije, Pavle Tasevski, član IS in direktor Republiškega zavoda za planiranje, Risto Filipovski, član IS in republiški sekretariat za finance, dr. Vladimir Mitkov, član IS in republiški sekretar za zaposlovanje ter organizacijo, Vančo Andonov, namestnik sekretarja Sekretariata za sodelovanje s tujino v IS ter Zoran Popandov, šef kabineta predsednika IS. Delegacijo so spremljali: dr. Avgustin Lah, podpredsednik IS SR Slovenije, Vlado Klemenčič, član IS SRS ter Tone Volčič, predsednik Skupščine občine Kranj.

S strani ZP Iskra so ogledu proizvodnje telekomunikacij in razgovorom prisostvovali: Vladimir Logar, predsednik skupščine ZP Iskra, Boštjan Barborič, direktor področja za stike z javnostjo, svetovalec glavnega direktorja ZP Iskra Vladimir Klavs, direktor komercialnega področja Iskre

Gostje iz bratske Makedonije na ogledu v tovarni ATC.

Našo serijo reportaž iz temeljnih organizacij združenega dela SOZD Iskra danes nadaljujemo z reportažo iz TOZD Inženiringi Industrije za avtomatiko v Ljubljani. Slika kaže zavoro za avtomatsko zaviranje na postaji Zalog pri Ljubljani.

O čem so razpravljali na 10. seji skupščine ZP

Na 10. seji skupščine ZP Iskra, ki je bila 18. septembra, se je večina razprave nanašala na prvo točko dnevnega reda — na poročilo o poslovanju ZP v letošnjem prvem polletju. Kratek povzetek najzgovornejših postavk je podal Edi Delopst, direktor področja za ekonomiko in finance.

Pričakovati je bilo, da bodo njegova izvajanja vzpodbudila živahno razpravo delegatov, toda k besedi so se oglasili le redki, kot da letošnjega poslovanja naših organizacij ne bi trli različni, tudi kritični problemi.

Bolj se je razgovoril generalni direktor ZP Iskra, Jože Hujs, ki je v svojih izvajanjih poskušal dati oceno za poslovanje do konca letošnjega leta. Poudaril je, da položaj ni rožnat, pravi tako pa tudi ne najbolj kritičen. Dane so možnosti za izpolnitev osnovnih elementov letošnjega

gospodarskega načrta, ali vsaj, da se jim približamo za kak odstotek odstopanja.

Stanje, kakršno pa je, narekuje vrsto akcij. Predvsem je treba ujeti načrt povsod tam, kjer plasma izdelkov ne dela posebnih prglavic. Tja, kjer so trenutni zastoji v plasmaju izdelkov, bi kazalo prenesti kako delo iz organizacij, kjer svojim nalogam ne morejo zadostiti. Zlasti pa je treba pritisniti na izvoz in neizprosno uresničiti vsaj tisto, kar v tujini imamo prodanega.

Glede na to, da se je pri nekaterih naših izdelkih plasma ustavil na domačem trgu, je vsekakor treba prenehati delati na zalogo, ker to povzroča nevzdržne finančne probleme.

Posebno pozornost bo treba posvetiti delovni storilnosti, boljšemu izkoristku delovnega časa, vsekakor pa zavezati pretirano zaposlovanje, dokler v naših organizacijah stanje ne bo normalizirano.

(Nadaljevanje na 3. strani)

PRIJETNA NOVICI IZ TOZD ELEKTRONIKA V HORJULU

Že pred časom smo z zadovoljstvom zapisali o ugodnem poslovanju TOZD Elektronski merilni instrumenti Industrije za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko, v Horjulu v letošnjem letu.

Kljub vsem težavam, ki spremljajo poslovanje večine naših tovarn, se v Horjulu lahko pohvalijo z spodbudnimi rezultati. Njihovo dobro gospodarjenje, kot posledica dobrega načrtovanja v preteklem nekajletnem obdobju, se izkazuje v tem, da so v prvem polletju 1975 dosegli že 66 % lanske proizvodne realizacije po plan-skih cenah, pri tem pa tudi že 50 % načrtovanega ostanka dohodka.

Tristo članski delovni kolektiv je s takim delovnim tempom nadaljeval tudi v tretjem trimesečju in že je tu nova, pomembna zmaga. Prav te dni, še pred koncem septembra, so v Horjulu namreč že dosegli raven lanske celoletne proizvodne realizacije tako, da bodo ob nadaljevanju takšnega poteka proizvodnje lahko izpolnili svojo načrtovano obveznost, oz. jo celo presegli.

Takšno gospodarjenje vsekakor zasluži širši zapis, a tega bomo pripravili za prihodnjo številko. Za danes le na kratko o letošnjih dosežkih tega našega delovnega kolektiva, ki zasluži vse priznanje za doseženo.

—C—

Polletno poslovanje in načrt za I. 1976

(S 4. zasedanja delavskega sveta Iskre – industrije za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko)

Na svojem 4. zasedanju 12. 9. 1975 je DS branžne DO obravnaval 8 točk dnevnega reda. Pri pregledu izpolnjevanja sklepov prejšnjega zasedanja je menil, da je potrebno delavce bolj seznanjati s poslovnimi dogodki in odločitvami vodstev TOZD. Nadalje je obravnaval in potrdil poročilo o poslovanju DO v I. polletju 1975. Iz tega poročila je razvidno, da je 13 TOZD doseglo 120.366.000 din ostanka dohodka, 6 TOZD pa 99.821.000 din izgube.

Važnejše postavke obračuna so naslednje:

v 000 din	plan 1975	doseženo I./1975	%
Realizacija izdelkov, storitev in materiala	2.366.237	1.074.132	45,9
Izredni dohodki	14.100	20.282	143,8
Celotni dohodek	2.350.337	1.094.414	46,6
Materialni stroški	1.469.492	732.291	49,8
Izredni stroški	13.098	15.254	116,5
PORABLJENA SREDSTVA	1.482.590	747.545	50,4
DOHODEK	867.747	346.869	39,9
Pogodbene obveznosti	96.610	56.456	58,4
Zakonske obveznosti	77.296	34.802	45,0
Osební dohod. in prejemki	555.670	235.066	42,3
OSTANEK DOHODKA	138.171	20.545	14,9
% ostanka dohodka	5,9	1,9	

Delavski svet je pri sklepanju upošteval naslednje pripombe sindikalne organizacije, poslovnega odbora in delegacije Tovarne merilnih instrumentov Otoče:

Zaradi relativno slabega poslovnega uspeha delovne organizacije, morajo vse TOZD v sodelovanju s strokovnimi službami analizirati svoje poslovanje, zlasti še prodajne in proizvodne pogoje, kvaliteto, cene v zunanem in notranjem prometu, stroške in zaloge ter izvajanje sprejetega programa varčevanja. Na podlagi teh analiz morajo TOZD z ugotovljeno izgubo izdelati ustrezne sanacijske programe, katerih izvajanje mora privedi do izboljšanja rentabilnosti delovne organizacije in posameznih TOZD.

Po predlogu sindikalne organizacije je potrebno posvetiti posebno pozornost panogi telekomunikacij, kjer je treba načelno razčistiti vprašanje cen. Rok za izdelavo analiz in sanacijskih programov je 20. september 1975, kot ga je bil določil že poslovni odbor.

Vse TOZD z negativnim rezultatom morajo posredovati svoje sanacijske programe v obravnavo tudi ostalim temeljnim organizacijam združenega dela.

Pojasnilo na vprašanje delegacije Tovarne merilnih instrumentov Otoče „kaj morajo TOZD z ugotovljeno izgubo storiti, da bo izguba zanesljivo odpravljena“ pa bo razvidno iz sanacijskih programov posameznih TOZD.

Rešitev naslednjega vprašanja delegacije Tovarne merilnih instrumentov Otoče „do kdaj se predvideva odprava izgube“ je odvisna od več faktorjev. Vzrok za slabe pogoje poslovanja je naša nelikvidnost. Z obstoječimi delovnimi sredstvi in delavci bi bili sposobni izpolniti letošnji proizvodni načrt, vendar je treba zagotoviti tudi potrebna obratna sredstva.

Ker delovna organizacija nima vpliva na zunanje dejavnike, je treba znotraj nje urediti vse potrebno, da bi dosegli boljši poslovni rezultat ter povečali rentabilnost proizvodnje. To pa pomeni, da je treba z boljšo organizacijo dela na vseh nivojih in področjih ter z boljšo tehnologijo doseči večjo produktivnost ter prihranek na vseh stroških.

V tretji točki dnevnega reda je potekala razprava o predlogu plana proizvodnje in izvoza za leto 1976. Sprejet je bil naslednji predlog:

- okvirni plan eksterne proizvodnje
- okvirni plan interne proizvodnje
- okvirni plan izvozne proizvodnje

Pri tem je bil seznanjen z vsemi problemi, predvidenimi v poslovanju v prihodnjem letu. Delegati so se zato strinjali tudi z ugotovitvijo, da bo treba zaradi nenehno spreminjajočih se tržnih pogojev plan spreminjati med letom, predvsem glede na

asortiman. Planska služba je v navedenih vrednostih že upoštevala popravek za tovarno ATC, upoštevati pa mora še spremembo za tovarno Elektronika, Horjul ter Vego, Ljubljana, katerima se povečuje proizvodnja zaradi dodatno sklenjenih pogodb z inozemskimi kupci. DS hkrati opozarja odgovorne službe, da morajo v prihodnje in plan proizvodnje DO vnesti tudi plane zunanjih firm: IRET, PERLES, ter ISKRAEMEC, na podlagi katerih bo omogočen vpogled v njihovo delo in spremljanje njihove dejavnosti.

Delavski svet je na zahtevo Tovarne TEA o zagotovitvi potrebnih delavcev

zgoraj navedene spremembe, naj ustrezna služba ponovno prouči razdelitev stroškov za to TOZD in o rešitvi poročila na naslednjem zasedanju DS.

Delavski svet priporoča, da tudi TOZD Merilni instrumenti sprejme ključ o razdelitvi stroškov, ki velja za delovno organizacijo, ker bi se v nasprotnem primeru porušila celotna delitev stroškov.

Delavski svet je nato potrdil predlog investicij za leto 1975, in to:

– uvozna oprema 11.680.739 din

– domača oprema 4.867.493 din

Pri tem so bili delegati obveščeni o tem, da predlog vsebuje najnujnejšo opremo, ki je potrebna za normalno poslovanje in izpolnitev planskih obveznosti.

Z novim samoupravnim sporazumom ZP Iskra se del funkcij organizacije skupnega pomena IC prenaša na delovne organizacije branžne industrije. Med prenesene funkcije spada tudi prodaja na domačem trgu in z njo povezana prodaja na kredit za serijsko opremo. Sprejel je še nekaj drugih poslovnih odločitev.

Na predlog odbora za družbeni standard pa je sklenil naslednje: odobril je razpis za prodajo 20 parcel za gradnjo stanovanjskih hiš na zazidalnem območju ob Škofjeloški cesti v Kranju, ki je v zazidalnem načrtu označeno kot ZS – 1 Stražišče. Delegacija TOZD Orodjarna ni glasovala za razpis, ker je imela svoje pripombe. Slednjih pa DS ni osvojil.

Nato so bila odobrena dodatna sredstva v višini 820.000 din za kreditiranje nakupa komunalno opremljenega zemljišča posameznim graditeljem in sicer v višini dveh tretjin kupnine. Ta sredstva ne bremenijo predračuna sredstev za zadovoljevanje stanovanjskih potreb v I. 1975, pač pa kot posebna sredstva bremenijo ostane dohodka za I. 1975 tistih temeljnih organizacij, kjer posamezni kupci parcel združujejo delo. Tudi za ta sklep delegacija orodjarne ni glasovala, ker je imela svoje pripombe, ki pa jih DS ni osvojil. Soglašal je tudi s sofinanciranjem stanovanjskega objekta v Kropi za potrebe delavcev iz TOZD Mehanizmi v predračunskem znesku 2.000.000 din in se obvezal, da prevzame iz te odločitve izhajajoče obveznosti. Člani DS so bili nato seznanjeni še z informacijo o razpisu nekaterih vodilnih delovnih mest.

Sledila je informacija o osnutkih dogovora o družbenem planu SR Slovenije za obdobje 1976 – 1980. Zaradi njene pomembnosti objavljamo povzetek v današnji številki glasila hkrati s stališči delegatov za zbor združenega dela Skupščine občine Kranj.

NEKAJ MISLI ZA ZAKLJUČEK

Nemara bo umestno in koristno, če predvsem omenjenemu zasedanju delavskega sveta pripišemo na rob še nekaj sklepnih misli. Očitno je, da osem miselnih zahtevnih točk obsegajoč dnevni red, ki povrh tega neprekinjeno traja 4 ure, presega psihične zmogljivosti posameznika. Radi verjamemo, da se problematika in materiali kopicijo dobesedno od

dneva do dneva. Vendar – ali ni nam samim v škodo, če prehitro in prepo vršno sprejemamo daljnosežne odločitve, samo „da bi šlo čimprej skozi“? Zakaj med takimi „maratonskimi“ zasedanji ne bi uvedli kratkega odmora? Časovna stiska in krajevna oddaljenost posameznih TOZD ne smeta biti razlog za tako dogajanje. Verjetno bi tudi precej olajšali delo ter vzpodbudili sodelovanje delegatov v razpravi s tem, da bi vsak razpravljalec razločno in v mikrofonski povedal svoje ime, priimek, katero TOZD predstavlja in kaj meni.

Predvsem pa naj poudarimo, da spadajo pomembnejše točke na prva

mesta dnevnega reda! Kako bi se sicer moglo zgoditi, da je delegat za zbor združenega dela Republiške skupščine govoril o izhodiščih srednjeročnega razvoja SR Slovenije ob 13.35 že napol prazni dvorani in da ob njegovih izjavah ni bilo slišati niti enega samega mnenja? Čeprav so obravnavali informacijo naknadno tudi Iskrini delegati zbora združenega dela Skupščine občine Kranj in ob njej izoblikovali svoja mnenja ter stališča, bi jo še posebej glede na priporočilo le morali tudi delegati delavskega sveta branžne delovne organizacije!

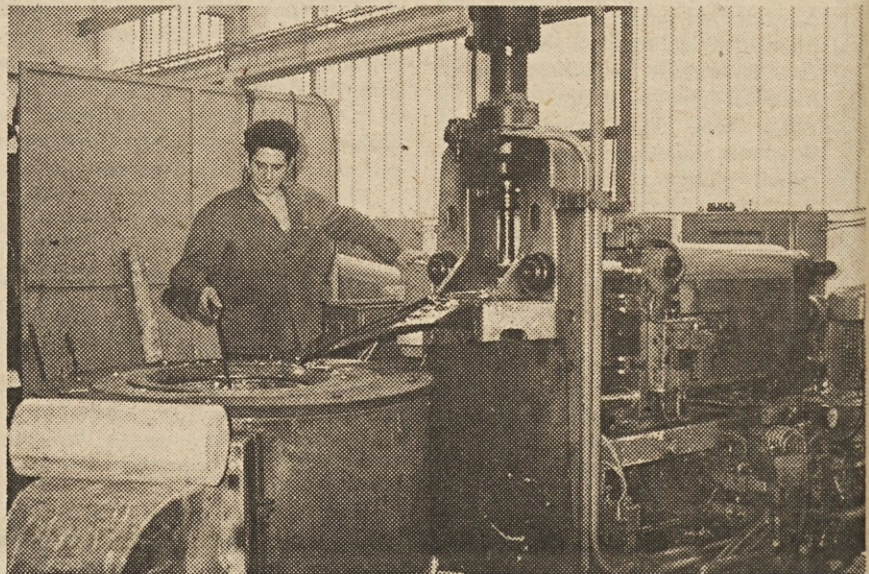
Viktorija Budkovič – Rayyes

Stabilizacijska prizadevanja v Elektromotorjih

V kritičnih trenutkih človek pokaže kdo in kaj je. Šele trda nenavadna situacija s svojimi izrednimi zahtevami privede človeka v situacijo, da mora pokazati iz kakšnega materiala je. Tako je tudi s tovarnami. Izjemne situacije povedo, kakšna je sposobnost kolektiva, samoupravnega in upravnega vodstva in drugih struktur.

V Elektromotorjih so te dni pripravili stabilizacijski program, ki je glede na stanje likvidnosti, tržno situacijo in zapletov ob njiju še kako potreben. Zanimiv je samoupravni postopek stabilizacijskega načrta. Ideja je bila sprožena pri samoupravnih organih, naj bi posamezni oddelki sami poiskali stabilizacijsko pot, saj vsak zase najbolje ve, kje ima še skrite rezerve in kje ga žuli čevlji. Tako so delavci in njihova vodstva v različnih oddelkih in področjih po dogovorih sprejeli načrt izboljšav in varčevanja, suma vseh poiskanih, predlaganih in nakazanih novih rešitev pa je tovarniški stabilizacijski načrt.

Zanimive so ugotovitve posameznih sektorjev in oddelkov. Samokri-

Vsa tovarna od zadnjega delavca naj bo živ – enoten organizem. Ljivo Šmid Jože iz Elektromotorjev.

Že konstrukterji naj zagotovijo kvaliteto izdelka. Konstrukcijski oddelek v Elektromotorjih.

Proizvodnja v avgustu 1975

	Izpolnitev v 000 din			Odnos m. r. do mes. pl.	Odnos r. I–VIII do let. pol.	odnos r. I–VIII do pl. I–VIII	r. I–VIII/75 do r. I–VIII/74
	I–VIII/74 (1)	I–VIII/75	mesečne r.				
TELEKOMUNIKACIJE	1.005.455	1.125.904	151.657	113,8	61,3	95,4	111,9
ELEMENTI	382.093	382.869	39.799	71,0	47,7	80,5	100,2
ŠIROKA POTROŠNJA	447.890	407.147	40.748	72,8	44,3	80,6	90,9
AVTOMATIKA	456.169	478.041	55.346	79,2	58,1	87,1	106,7
AVTOELEKTRIKA	224.951	263.105	34.846	96,1	52,4	89,1	116,9
EMO	286.720	240.993	26.956	84,7	39,7	80,0	84,0
SKUPAJ BRANŽE	2.803.278	2.907.059	345.352	90,4	52,8	87,7	103,7
IC – Servis	35.508	53.261	6.324	125,4	81,3	124,3	149,9
Institut za produkt. in metrologijo	10.890	10.781	636	46,2	65,3	98,0	98,9
SKUPAJ ZP ISKRA	2.849.676	2.971.101	352.312	90,7	53,2	88,2	104,2
Realizacija proiz- vodnje I–VIII/74 za ZP ISKRA (dinamična)	2.637.682						112,6

(1) Zajeto je 8/12 vrednosti proizvodnje, sestavljene na osnovi podatkov iz plana za leto 1975, ker za branže zaradi reorganizacije nimamo ustrezne dinamike.

tika je dejanska, strokovna in podprta z dejstvi. Nakazane so tudi rešitve in možni rezultati. Tak načrt je jamstvo za realno izpolnitev in gotov efekt.

Originalna je tudi zamisel kontrole izpolnjevanja načrta. Vsak mesec se bodo sešli na razgovor in k poročaju o uspehih oziroma pomenili se bodo, kako je kdo izpolnil naloge, ki jih plan predvideva. Poročila o rezultatih dela pa bodo objavili v posebni številki domačega glasila, da bodo lahko vsi delavci v TOZD tekoče spremljali izvajanje stabilizacijskih nalog. Naloga izvajanja pa leži na ramenih vodij oddelkov, sektorjev, direktorja in vodij družbenopolitičnih in samoupravnih teles v tovarni. Tako so dosegli širok a obenem konkreten izbor ljudi, ki bodo nalogo opravili.

Gotovo nas bo zanimalo, kakšne so „stabilizacijske naloge“ oziroma predlogi. Nekaj stvari lahko zapišemo, nekaj pa je razumljivo podatkov in nalog, ki jih zaradi varovanja poslovne tajnosti ne moremo objaviti.

Tehnični sektor bo dal največji poudarek zmanjšanju izmeta. Konkretno so določene in analizirane napake strojev, ljudi in materialov. Za vsak oddelek se ve, kakšne napake dela in koliko izmeta naredi. Dogovor-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Vse sile za izvoz

V letu 1974 je ISKRA – Elektromehanika – TOZD Tovarna elektronskih naprav prvič odkar obstoja, dosegla pomemben uspeh tudi v izvozu svojih izdelkov.

Dotedaj smo se kot izvozniki predstavljali le s simboličnimi zneski nekaj deset tisoč dolarjev, lani pa smo izvozili kar za 11.690.000 ND. Finančno najpomembnejšo postavko je predstavljala izvoz translatorjev v Italijo – okoli 7 milj ND, zatem kooperacija s firmo Compur-Werke – tega je bilo za okoli 3 milj ND, pomembno zadoščenje pa nam je pomenila prodaja licence s področja telefonije in telegrafije v Španijo in na Irsko.

Ta veliki skok v izvozu nas je seveda obvezal tudi za vnaprejšnje, čeprav v letu 1975 ne bomo mogli ponoviti lanskega izkupička. Pri izvozu izdelkov našega programa – profesionalnih elektronskih naprav in panoge telefonije, telegrafije, UKV-naprav in usmerjenih zvez, še nismo našli stalnega kupca, tako da se bomo še nekaj let srečevali z oscilacijami pri prodaji za izvoz.

Letošnji plan smo zastavili na približno 7 milj ND, pri čemer so najpomembnejše postavke nadaljevanje kooperacije s firmo Compur-Werke, izvoz profesionalnih elektronskih naprav v Švico, izvoz translatorjev v Bolgarijo ter prvi prodajni posli z našim dosedanjim dobaviteljem – firmo Selenia iz Italije. Nsploh bomo morali v bodoče z vsemi našimi uvoznimi dobavitelji dosegati tudi sporazume o protidobavah.

Smo v obdobju, ko zbiramo zadnje podatke za sestavo gospodarskega plana za leto 1976, zato lahko že ocenimo naše izvozne možnosti in si na tem področju postavimo cilje, ki bodo v skladu s prizadevanji celotne naše družbe za stabilizacijo. Cilj za leto 1976 je res visok – doseči želimo za 20 milj ND izvoza.

Na katerih postavkah temelje naša optimistična predvidevanja? Glavno

„težo“ izvoza bo vsekakor nosil že sklenjeni izvozni posel za Sovjetsko zvezo iz panoge kanalne telefonije; ta postavka bo prinesla približno 11 milj ND izvoza, povsem realne pa so možnosti, da se obseg posla že v letu 1976 poveča za 3 milj ND.

Če bomo pri tem prvem večjem poslu za Sovjetsko zvezo dovolj kvalitetni in točni pri dobavnih rokih, se nam na široko odpirajo možnosti izvoza v naslednjih letih, ki pa po vrednosti lahko doseže letne vrednosti okoli 40 milj!

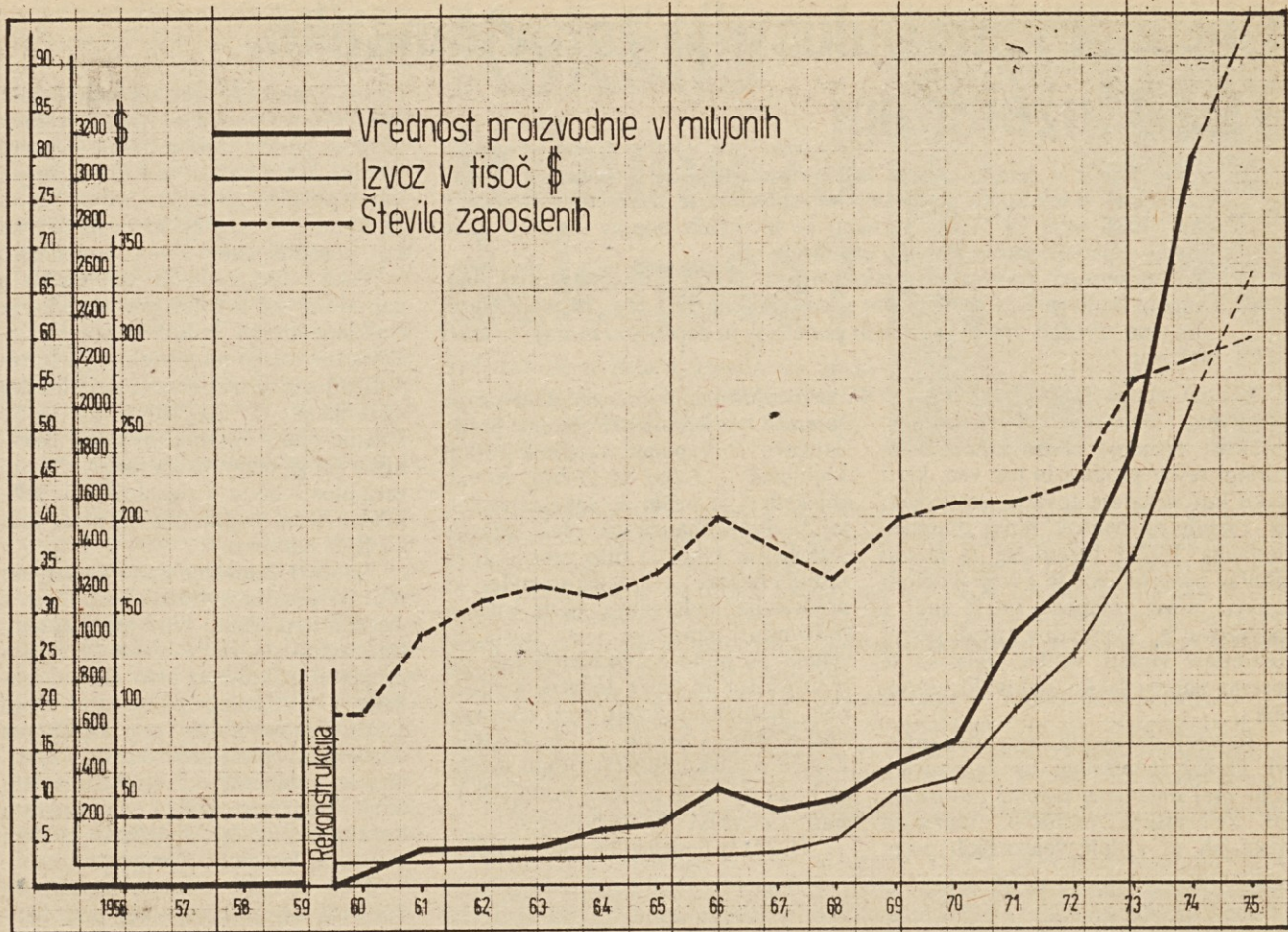
Res smo zadovoljni, da so se dolgotrajna vlaganja in prizadevanja za izvoz v Sovjetsko zvezo tako uspešno končala, kar nas vspodbuja, da tudi v bodoče pri izvozu računamo „na dolge steze“ in pri začetnih neuspehih ne obupujemo.

Od ostalih že sklenjenih izvoznih poslov je pomemben tudi izvoz izdelkov kanalne telefonije v Paragvaj, Švico in Zapadno Nemčijo, ki bo k našemu izvoznemu cilju doprinesel okoli 2,5 milj ND. Sklenjena je že pogodba s Švedsko firmo SRT, za katero bomo izdelali za okoli 1,5 milj ND napajalnikov iz panoge telegrafije, pričakujemo pa tudi nadaljevanje sedanjih poslov (Compur-Werke, izvoz translatorjev, kooperacija z Selenio), sicer v nekoliko manjšem obsegu kot v letu 1975.

To kratko naštevaje podatkov pokaže, da bomo v letu 1976 vsekakor dosegli zadovoljiv izvozni uspeh, vendar pa je že sedaj čas, da mislimo tudi vnaprejšnje.

Ravno sedaj je v teku vrsta akcij – med katerimi omenjamo izdelavo nekaterih ponudb iz panoge ultrakratkovalovnih zvez in telegrafije ter skupen razvoj v panogi telefonije in usmerjenih zvez z zapadnonemško firmo SEL – in prepričani smo, da se bo naš izvoz ustalil na taki višini, da bomo pokrivali znaten del naših uvoznih potreb.

—M.K.—

produktivno in bolje nagrajevano delo.

V tem času so že tudi pričeli z novim proizvodnim programom: redno proizvodnjo mičnega števca, baterijskih ur, časovnih števec, v razvojnem oddelku pa pripravljajo tudi konstrukcijo električne stranske ure z brenčanjem.

Poleg navedenega je v pripravi še nekaj novih proizvodov. Že v septembru bodo morali ponovno angažirati

VELIKE ZALOGE NA CARINI

(Nadaljevanje s 1. strani)

ročanju blaga. Povsem nerazumljivo je, kako ima lahko neka tovarna na carini večje pošiljke repromateriala že leto dni ali več, kljub temu pa njena proizvodnja nemoteno teče. Samo po sebi se zastavlja vprašanje: kaj in zakaj je ta tovarna kupovala v tujini, ko pa nemoteno proizvaja, na carini pa ji ležijo milijoni.

Položaj vsekakor ni rožnat, najpomembnejše pa je, da se je akcija za zmanjšanje zaloga začela, toda bližnja zgodovina se ne sme ponoviti nikoli več. Vprašamo se lahko tudi, ali bo sploh kdo odgovarjal za položaj, ki ga zdaj rešujemo dobesedno „na vrat na nos“.

Najtežji položaj je v Industriji telekomunikacij, ki je v Iskri sicer največji uvoznik. Ta industrija ima trenutno na carini za okoli 100 milijonov dinarjev blaga, od tega samo Elektromehanika približno 87 milijonov dinarjev. Industrije Elementi, Široka potrošnja in Avtomatika imajo na carinah približno po 20 milijonov dinarjev materiala, Avtoelektrika pa glede carinskih zalog ni problematična.

Pogovor z direktorjem Borisom Lasičem je, razumljivo, stekel tudi o poteh in možnostih za čimprejšnje izboljšanje carinskega položaja. V zvezi s tem je ponovno opozoril predvsem na likvidnost TOZD kot predpogoj za rešitev tega problema.

„Močna ovira so tudi sedanje uvozne restrikcije, soglasja, kontingenti in podobno. Sistem reševanja teh zadev je zelo počasen in neselektiven ter daje včasih videz, da skušajo zvezni organi s samim zavlačevanjem uvoznega postopka doseči bistveno zmanjšanje uvoza. To pa ni niti racionalno niti ekonomsko.“

Povprašali smo ga tudi, kaj meni o novih carinskih predpisih, ki omejujejo rok ležanja na carini na 30 dni. „Ta rok je po mnenju mnogih proizvodnih organizacij pa tudi carinske službe same nerealno kratek. Nerealno je predvsem to, da so ležajne roke dobesedno iz neomejenega časa spremenile na 30 dni, in to v sedanjih neurejenih uvoznih razmerah.“

Med pogovorom z direktorjem Lasičem se je med drugim izkristalizirala naslednja misel: Iskrene delovne organizacije se zavedajo pomembnosti problema in ga tudi v okviru svojih možnosti postopoma rešujejo. Verjetno pa bodo lastne sile posameznih Organizacij združenega dela preskromne in bo zato potrebno poiskati še dodatne vire za zmanjšanje carinskega zalog in za poznejše nemoteno poslovanje.

Lado Drobež

in razširiti kooperantsko proizvodnjo, ker za redno že primanjkuje lastne delovne sile. Z zmanjšanjem izvoza in večjo akumulativno proizvodnjo mora priti do tega, da bo finančni rezultat ob koncu leta le še ugodnejši. Vrednost proizvodnje v tem letu naj bi tako znašala cca 8 milijard, kar predstavlja 80 % postavljenega plana. To razliko je treba pripisati preusmerjenim proizvodnji, ki zahteva bistveno povečanje vloženega dela ob manjši porabi materiala. Rentabilnost bo torej večja. Za l. 1976 so ponovno postavili plan, ki je za 25 % večji od predvidene letošnje realizacije (v znesku 10 milijard S din).

Izvoz naj bi tako predstavljal vrednostno 2,4 mio USA \$. Če bodo izvozniki izvršili obljubo ter take posle priskrbeli ob trenutnih realnih izgledeh, to zagotavlja omenjeni TOZD dokaj ugodne perspektive.

V l. 1956 je bilo v Lipnici 30 zaposlenih, letna proizvodnja pa je

vrednostno znašala 20 milijonov S din. Takrat se je Lipnica priključila k Iskri. Danes šteje kolektiv 300 članov, ki je kljub velikim prehodnim težavam uspel do sedaj vrednostno 400-krat povečati proizvodnjo.

Trenutno velik problem predstavlja tudi pomanjkanje prostora, kar onemogoča dosledno izpolnjevanje določil novega zakona o varstvu pri delu ter širjenja proizvodnje z uvedbo dodatnih programov. Oteženo je tudi zaposlovanje novih, nujno potrebnih strokovnih kadrov, kar šele bi omogočalo nadaljnji nemoten razvoj TOZD.

Kolektiv razume težko finančno stanje industrije in upa, da se bodo sklepi in obljube o gradnji novega proizvodnega objekta končno le uresničili.

Šele na osnovi vseh navedenih dejstev pa lahko govorimo o dejanskem stanju v TOZD Mehanizmi ter v takšni luči gledamo tudi perspektivo tega prizadevnega kolektiva.

V. B. R.

TOZD MEHANIZMI, LIPNICA

Uspehi kljub težavam

Glede na veliko število internih storitev med posameznimi TOZD Iskri – Industrije za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko je težko ugotovljati konkretno realizacijo polletne proizvodnje za posamezne TOZD, vkolikor ta sama nima ustrezne službe oziroma ne razpolaga s tistimi bistvenimi podatki, na osnovi katerih lahko sestavi obracun. Žal tudi v skupnih službah omenjene branžne delovne organizacije še nimajo zadovoljivega števila ljudi, ki bi lahko vodili celotno administracijo po TOZD. Glede na določila nove ustave pa bo seveda potreben ustrezen premik tudi v tej smeri. Posamezne TOZD morajo točno vedeti, kakšno interno in eksterno realizacijo imajo. V TOZD Mehanizmi so po razpoložljivih podatkih, dokončno sprejetih 9. septembra letos, polletni rezultati takšni: interni proizvodni plan so dosegli s 109 %, eksterni pa s 66 %. Skupna vrednost izvršene interne in eksterne proizvodnje znaša 4.151.000 N din, kar predstavlja 78,34 % planirane polletne proizvodnje. Ta je za 5 % večja od lanske v enakem obdobju in predstavlja 5 % vrednostno povečanje pri istem številu zaposlenih in cenah, določenih lani. Polletni plan izvoza so dosegli z 71 %, kar predstavlja vrednost 1.139.000 USA \$. To pa je

vsekakor dokaj ugoden dosežek za 300-članski kolektiv, saj je bil ves omenjeni izvoz realiziran na konvertibilnih področjih, kjer so konkurenčni pogoji čedalje ostrejši in zahteve po kvaliteti izredne. Žal pa je omenjeno tržišče podvrženo izrednim nihanjem, zato je tudi prišlo do 50 – odstotnega izpada izvoza izdelkov omenjene TOZD nanj in s tem tudi do nepričakovano skromnih rezultatov. Zaradi padca naročil za števec pogovorov se je TOZD Mehanizmi že aprila letos preusmerila v izdelavo raznih sestavnih delov za miniaturne indikatorje za TOZD Instrumenti v Otočah (tovrstno proizvodnjo še širijo). Konec avgusta so pričeli tudi s proizvodnjo sestavnih delov za TOZD Števci in TEA) urnih delov za števec in pastorkov za telefonijo, skupno 50 drobnih urarskih delov. Vsa ta dodatna dela spadajo v osnovni proizvodni program TOZD Mehanizmi.

Omenjena preusmeritev proizvodnje je bila izvedena v sorazmerno kratkem času ob dokajšnjih naporih tako vodstva kot zaposlenih, tako da je bilo izgubljenih sorazmerno malo čakalnih ur – v polletju je zneslo število slednjih 1180, 60 svojim delavcem so takoj priskrbeli novo delo. Delavci delajo po WORK-FACTOP sistemu, ki omogoča visoko

STABILIZACIJSKI PROGRAM V ELEKTROMOTORJIH

(Nadaljevanje z 2. strani)

jeni so novi postopki in materiali za izboljšanje kakovosti. Pripravljalni oddelki, zlasti tehnologiji, pa bodo bolj precizirali dokumentacijo in postopke, da bo takorekoč na risalni deski zagotovljena kvaliteta proizvoda.

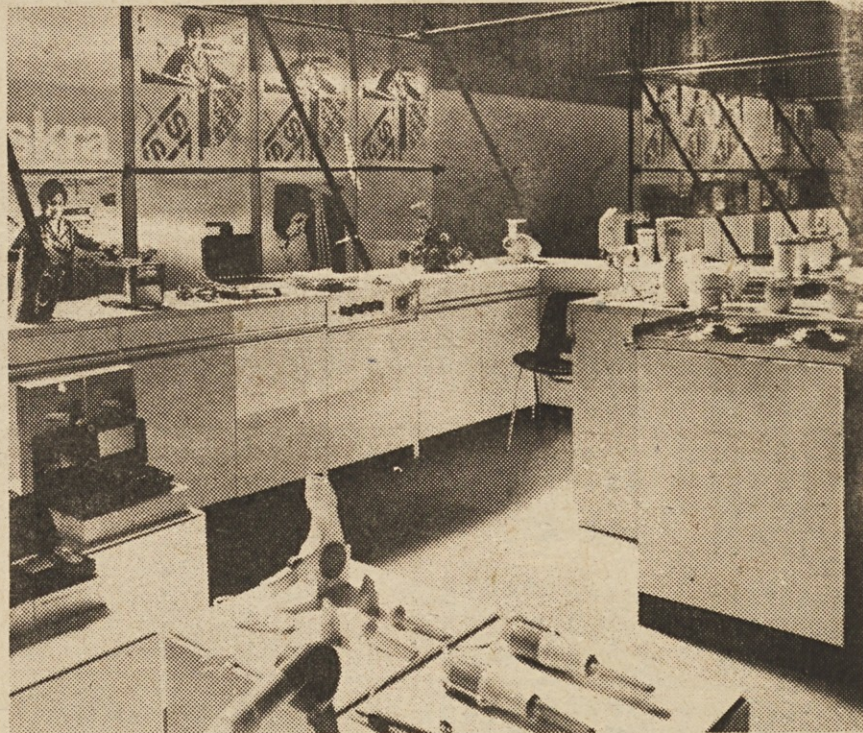
Planerji bodo skušali porabiti ali prodati nekurantne zaloge polizdelkov, ki jemljejo dragoceni skladiščni prostor in vežeje sredstev.

Razvojni sektor bo skrbel, da bodo rabili čimveč domačih materialov in tako zmanjšali uvoz, konstrukcijske in kakovostne spremembe na izdelkih pa naj zagotovijo višji kakovostni nivo izdelanih motorjev in gospodinskih aparatov.

Nabavno prodajna služba si je našla kup nalog. Predvsem zmanjšanje uvoza in povečanje izvoza, nadalje orientacijo na vzhodno tržišče, ki nudi dobre kreditne pogoje in ni predrago. Seveda pa te preusmeritve ne smejo na noben način škodovati kvaliteti proizvodov. Ker nabavno prodajna služba dela v istem sektorju s skladiščno-transportno službo, je ta dobila tudi nalogo pravočasnega dostavljanja in preureditve notranjega transporta, in s tem zagotoviti pridobitve na času, dobavnih rokih in s tem pri kvaliteti poslovanja.

Splošni sektor pa bo „stisnil“ pri telefonadi, zlasti privatni (!!!) in pi-sarniškem materialu.

KF

Se pogled na razstavi prostora Iskri na zagrebškem velesejmu – oddelek izdelkov za široko rabo.

O ČEM SO RAZPRAVLJALI NA 10. SEJI SKUPŠČINE ZP ISKRA

(nadaljevanje s 1. strani)

Posebej je generalni direktor v svojih izjavah poudaril, da moramo za vsako ceno priti čimprej do tega, da bo vsakdo spoštoval dogovore, ki jih je podpisal v samoupravnem sporazumu. Nadalje bo treba doseči dogovor o tem, da se vse TOZD ne bodo mogle hkrati in enakovredno razvijati, pač pa bo treba izkoristiti razpoložljive možnosti za neke, druge pa bodo pač morale počakati. Torej bo nujen dogovor o prioriteti.

Generalni direktor je nato skupščino informiral, da bo posebna komisija po TOZD, ki so v prvem polletju izkazale izgubo, znova proučila vzroke za izgubo in skušala skupno z vodstvi teh TOZD najti ustrezne rešitve tako, da bi lahko skupščina na svoji 11. seji neke sredi oktobra o tem poslušala izčrpnije poročilo.

Sekretar skupščine ZP je v nadaljevanju desete seje podal stališča

skupščinskih odborov, predsednik skupščine pa mnenje predsedstva o polletnih rezultatih ZP Iskri.

V naslednji točki dnevnega reda je Erik Vrenko podal predlog terminskega plana ZP Iskri za l. 1976. Skupščina je ptoem obravnavala predlog za način zbiranja sredstev za projekt TOZD TIO Lesce in predlog Počitniške skupnosti za posojilo za nujna adaptacijska dela v kampu na Dugem otoku. Sprejet je bil končno tudi predlog IEZE za spremembi in dopolnitev nekaterih členov samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD ZP Iskri.

Na koncu 10. seje sta sledili še informaciji o srednjeročnem načrtu ZP za l. 1976–1980 ter o samoupravnih sporazumih, ki so v pripravi.

ISKRA

Številka 36 – sept. 1975

Obiskali smo Industrijo za avtomatiko, TOZD Inženiringi

Ko človek v detajle spozna Iskrino industrijo za avtomatiko, TOZD Inženiringi, si se lahko predstavlja vso sposobnost, kvaliteto, veličino ZP Iskra, kajti prav ta TOZD je tista, ki iz raznih naprav sestavlja nove sisteme, opravlja takoimenovani inženiring.

V prijetnem kramljanju z direktorjem TOZD Inženiringi dipl. ing. Dragom Podlogarjem in njegovim pomočnikom dipl. ing. Asimom Pervizom smo izvedeli precej zanimivih podatkov in dejstev, ki morajo očarati vsakogar.

Glavna naloga TOZD Inženiringi je storitvena dejavnost. Vsekakor je zmotno misljenje, da je TOZD Inženiringi samo prodaja in nič več, kajti tako kot nekatere tovarne sestavljajo iz raznih elementov nove naprave, sestavlja TOZD Inženiring iz raznih naprav nove sisteme in s svojim delom ustvari novo vrednost, saj je tudi v povezovanje elementov med seboj potrebno vložiti veliko dela in le sistem naprav lahko zadovolji naročnika.

Največji del svojih dejavnosti opravi TOZD Inženiringi na železnicah, kjer prej omenjene sisteme montirajo na železniških vozliščih, ranžirnih postajah in vzdolž železniških prog.

Pravkardokončujejomagistralno progo Jesenice – Ljubljana, potem progo Sarajevo – Vrpolje, ranžirni postaji Ljubljana – Zalog in Doboj. Na teh objektih je prišlo do zakasnitve del, saj je bilo financiranje del začasno ustavljeno, tako da niso montirali še zadnjih naprav – telekomande, ki predstavlja nadgradnjo vsem ostalim osnovnim napravam na postajah, vendar pa bodo z deli nadaljevali, saj je investitor že dobil dodatne kredite. Zelo intenzivno delajo tudi transverzalo Koper – Sentilj, in vozlišče Zagreb, s telekomunikacijskimi sistemi pa bodo opremili ranžirni postaji Beograd – Železniki in Niš – Popovac.

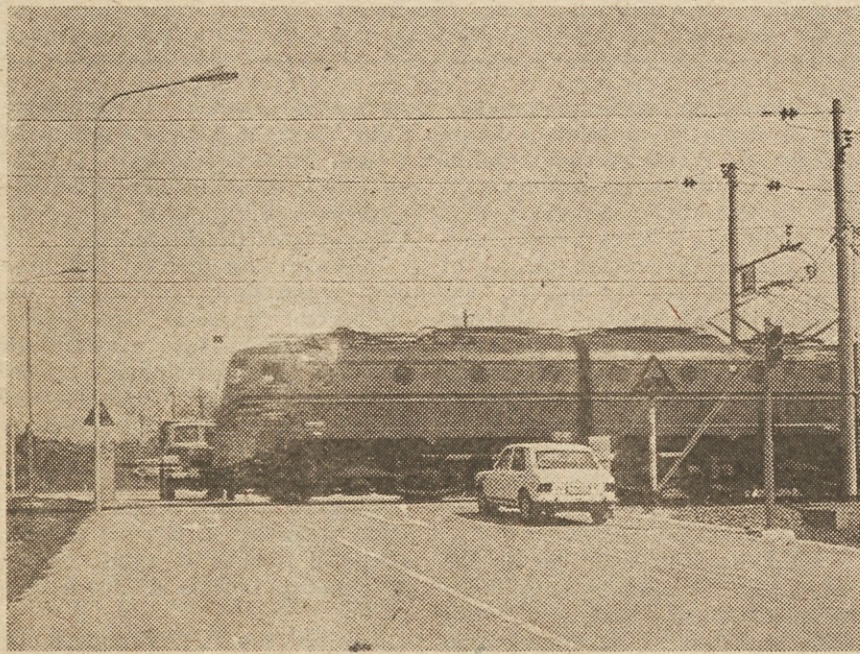
TOZD Inženiringi pa tudi v bodoče

ne bo zmanjkalo dela, saj bodo kmalu sklenili nove pogodbe, kajti investitor jih je že obvestil da so bili na licitaciji izbrani kot izvajalci del, ta izbor pa mora potrditi še mednarodna banka za obnovo in razvoj, ki je udeležena kot posojilodajalec v tem aranžmaju.

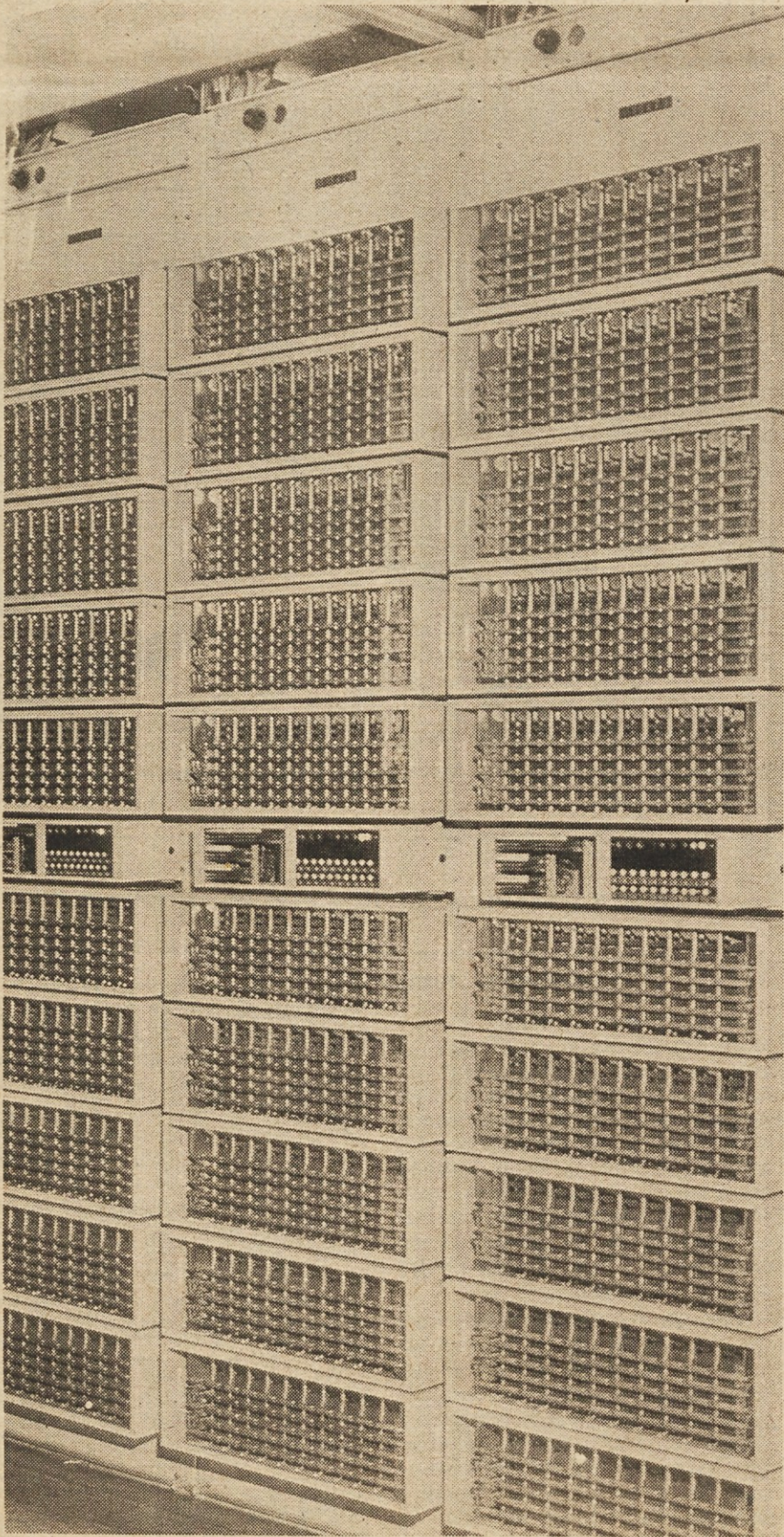
Tako bodo opremili lokomotive z napravami za avtomatsko ustavljanje (takoimenovane induzi naprave), celotna investicija pa je vredna 11 starih milijard din. Z napravami za daljinsko upravljanje in napravami za gretje kretnic bodo opremili dva dela železniške proge Sarajevo – Vrpolje. Po vsej verjetnosti bodo s signalnimi in telekomandnimi napravami opremili tudi vozlišče Sarajevo.

Njihovo delovanje pa je usmerjeno tudi k opremljenosti avtomobilskih cest z raznimi napravami. Prav sedaj opremljajo avtocesto Hoče – Levec, delajo projekte za opremo avto ceste Ljubljana – Vrhnika, za predor skozi Učko, udeležili so se razpisa za opremo nivojskih križišč cest in železnice v vrednosti 3,5 milijard starih din, intenzivno delajo na predoru Karavanke, ki bo v sklopu građenj avtoceste Jesenice – Gevgelija.

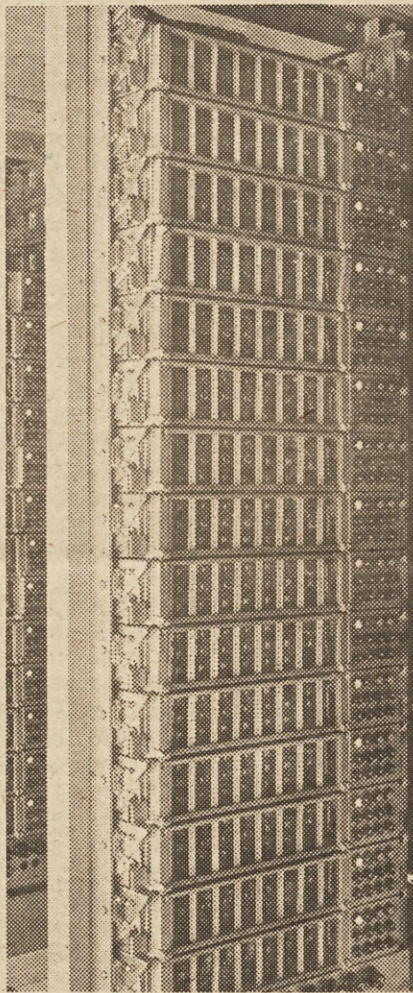
Tudi alarmne naprave so njihova domena, saj pokrivajo vse potrebe v Jugoslaviji. V njihovem programu so naprave za javljanje požara, ki jih že dopolnjujejo z napravami za avtomatsko gašenje in prenosnimi napravami, ki omogočajo takojšnje javljanje

Nivojno križišče v Celju.

Stojalo železniške avtomatske telefonske centrale.

Stojalo z relejnimi skupinami signalne naprave.

nastanka požara na intervencijsko mesto. Ob tem velja poudariti, da ima prav mesto Ljubljana kot prvo mesto v Jugoslaviji že vgrajen tak sistem. Razne objekte opremljajo tudi z napravami za zavarovanje imovine, strateških objektov, prav tako pa izdelujejo sistem za javljanje na določena intervencijska mesta.

Letno TOZD Inženiringi opremi tudi okoli 150 stez avtomatskih kegljišč, v sodelovanju z Iskra – EMO in LTH Škofja Loka pa vgrajujejo v razne objekte tudi klimatske naprave.

Čeprav bi se lahko naštevati, pa je navedeni program tisti, ki prinese TOZD Inženiringi največ dohodka. Tako bodo v tej TOZD letos ustvarili za okrog 300 milijonov din, novih seveda, realizacije in bodo precej preslegli plan, njihov ostanek dohodka pa bo gotovo presegel planiranih 5 milijonov din.

Če se nekoliko povrnemo v zgodovino, je razvidno, da je TOZD Inženiringi začeli delovati v okviru Iskre 1964. leta, prej pa je delovala v poslovnem združenju avtomacije. Sedaj je vključena v industrijo avtomatika, vendar pa ta industrija prispeva samo 10 % vrednosti v njeni dejavnosti. Ker je tudi na TOZD Inženiringi vplival ukrep o investicijah, saj jim naročniki plačajo posel vnaprej, so v TOZD Inženiringi nezadovoljni s svojim položajem v industriji, saj se ta sredstva – predujmi prelivajo, ko pa jih TOZD Inženiringi potrebuje za plačilo računov za opremo ali montažo tujih monterjev, jih pa ne dobijo, nakar sledi zakasnitev dobavnih rokov, manjši ugled pri kupcih itd. Prav zato

Panorama s kodno napravo za daljinsko upravljanje s prometom na progi Ljubljana – Jesenice.

se pri TOZD Inženiringi zavzemajo za lastno finančno službo, saj bi potem lahko nemoteno in uspešno poslovali.

S svojim uspešnim delom v Jugoslaviji si je TOZD Inženiringi pridobila velik ugled kot soliden partner tudi v inozemstvu, zato ni čudno, če precej svojih del opravljajo tudi v tujini. Vključili so se v evropski projekt izgradnje avtocest in v poenotenje opreme na avtocesti. Tako to združenje gradi v Švici poseben odsek avtoceste, ki jo bodo posamezna podjetja opremila s svojimi napravami in v kolikor se bo ta vzorčidel avtoceste pokazal kot zadovoljiv, bodo na tak način začeli graditi pretežno vse avtoceste v Evropi, pri teh gradnjah pa bo seveda udeležena tudi TOZD Inženiringi.

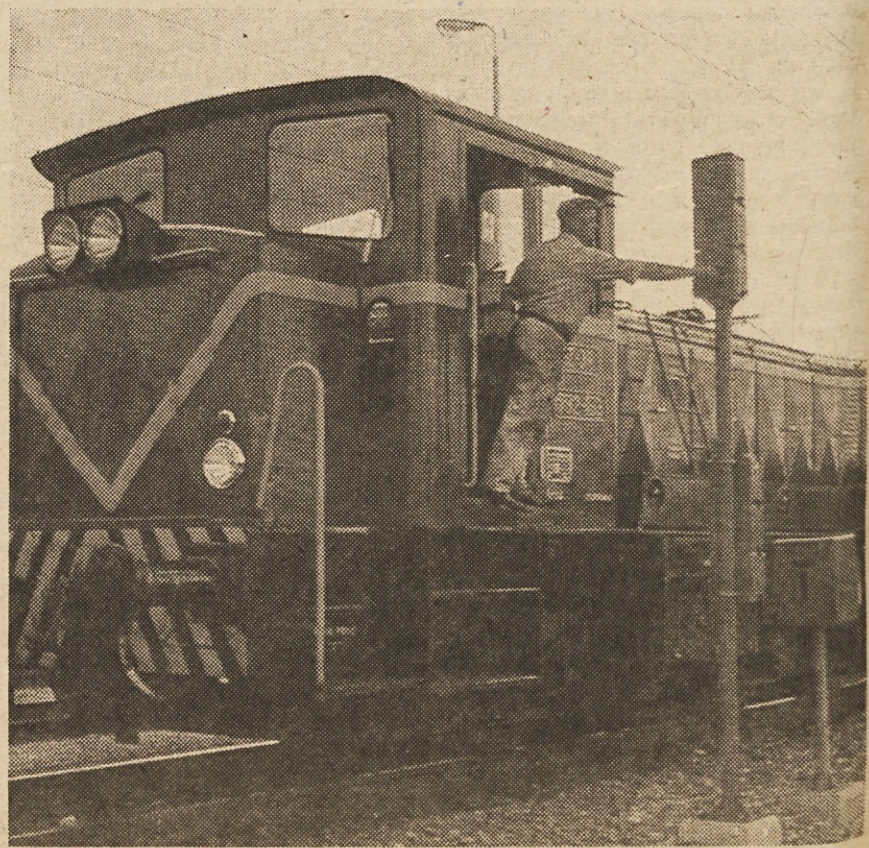
Z raznimi napravami bodo opremili tudi železniške proge. Udeležili so se licitacij za opremo prog v Grčiji in Turčiji in računajo na prve uspehe. Investicija v teh dveh državah je

vredna 50 milijonov dolarjev, sofinancirata pa jo mednarodna banka za obnovo in razvoj in pa Iran. Prve korake so poskušali narediti tudi v Indiji, Jordaniji, Poljski, Finski, Romuniji, Iraku. Prav v tej deželi so vključeni v jugoslovanski konzorcij, ki tam gradi 1000 km železniških prog. Pravkar tečejo tudi razgovori za opremo prog v Venezueli.

Močno so se utrdili tudi v Sovjetski zvezi, saj imajo pogodbo za opremo avtocest v višini 1 milijon dolarjev, pričakujejo pa, da se bo ta vrednost povzpela na 5 milijonov dolarjev v tej petletki.

Potegujejo se tudi za izvajanje raznih drugih projektov v Moskvi, kjer bodo l. 1980 naslednje Olimpijske igre.

Seveda pa TOZD Inženiringi vseh del ne more opravljati popolnoma sama, zato sodeluje z raznimi podjetji od Iskrinih največ s TOZD Naprave, TOZD ATC, TOZD TEN, TOZD (Nadaljevanje na 5. strani)

Interfonska naprava na ranžirni postaji.

Skupščina ZP na osnovi razprave, predlaganih ukrepov, stališč in predlogov kolegijskih izvršilnih organov ter predsedstva Skupščine, sprejema poročilo o poslovanju ZP ISKRA za čas od 1. I.—30. VI. 1975 ter v zvezi z njim še naslednje ugotovitve in sklepe:

1) Skupščina v celoti sprejema ugotovitve in predloge skupščinskih odborov ter predsedstva Skupščine in ugotavlja, da se negativna gibanja, o katerih je Skupščina razpravljala že na 9. seji, še nadalje poglobljajo in ustvarjajo pri velikem številu temeljnih organizacij in delovnih organizacij kritično poslovno situacijo.

S tem v zvezi zadoljuje poslovodne organe ZP ISKRA, da do naslednje seje Skupščine (ki bo predvidoma sredi meseca oktobra) izdelajo:

a) informacijo o izvajanju sprejetih sklepov 8., 9. in današnjega zasedanja Skupščine v zvezi z izpolnjevanjem ukrepov za realizacijo gospodarskega plana za leto 1975.

b) informacijo o opravljenih analizah polletnega poslovanja ter na osnovi njih konkretne predloge stabilizacijskih ukrepov ZP, z določenimi nosilci in roki za realizacijo

c) oceno oz. analizo vzrokov poslovanja z izgubami v I. polletju posameznih TOZD, oz. DO, predvsem s stališča subjektivnih vzrokov ter z oceno predlogov sanacijskih ukrepov v teh OZD

d) informacijo o izvajanju sprejetih ukrepov z zagotovitev realizacije planskih predvidevanj zunanjetrgovinske dejavnosti za leto 1975 in

njene dolgoročne usmeritve ter v zvezi s tem informacijo o stanju Iskrinih trgovskih in proizvodnih podjetjih oz. predstavništvih v tujini.

Informacija naj zajema tudi kadrovske problematiko zunanjetrgovinskih delavcev, doma in v tujini.

e) Informacijo s konkretnimi navedbami, katere OZD so oz. niso izvršile sklep 9. zasedanja Skupščine o uskladih medsebojnih obveznostih, oz. izpolnjevanju sklepa o kritju medsebojnih obveznosti iz naslova medsebojnih dobav z akceptnimi nalogi

f) Informacijo in oceno realizacije planskih zadolžitvev za mesec julij in avgust

2) Skupščina ugotavlja, da so stabilizacijski program sprejeli v večini TOZD in DO. Aktivnost je odločno usmerjati na odpravljanje žarišč, ki ustvarjajo negativna gibanja, zlasti v produktivnosti dela, zaposlovanju, izvozu, velikih zalogah, nelikvidnosti, kar vse povzroča manjšo ekonomičnost in rentabilnost v poslovanju

3) Vsi TOZD in DO in SOZD morajo na osnovi stabilizacijskih programov podvzeti vse ukrepe, da se do konca leta 1975 realizirajo osnovne postavke gospodarskega plana za leto 1975. TOZD, ki imajo pomembnejše stabilizacijske programe naj takoj dopolnijo programe in jih konkretizirajo. Nekateri programi so preveč splošni, brez konkretnih izvajalcev, rokov in odgovornosti. OZD, ki ob polletju izkazujejo izgubo, morajo v skladu s sprejetim sanacijskim programom nenehno spremljati izpolnjevanje sprejetih sanacijskih programov.

vanje sprejetih sanacijskih programov. Zato so zadolženi vsi poslovodni organi in temeljnih organizacijah, delovnih organizacijah in SOZD.

4) Organi upravljanja v vseh organizacijah združenega dela naj na svojih prvih naslednjih zasedanjih obvezno obravnavajo sklepe Skupščine ZP, predvsem pa sklepe v zvezi s poslovanjem, stabilizacijskimi in sanacijskimi ukrepi, sprejetimi na 8., 9. in 10. seji Skupščine ZP ISKRA.

5) Skupščina zadoljuje svoje izvršilne organe, da spremljajo realizacijo in sprejemajo konkretne ukrepe za zagotovitev izpolnjevanja sprejetih skupščinskih sklepov v zvezi z realizacijo gospodarskega plana za leto 1975.

6) Skupščina poziva organe samoupravnega nadzora v vseh organizacijah združenega dela, da skličejo seje odborov, obravnavajo kritična žarišča neizpolnjevanja plana, neizvajanja sprejetih sklepov 8., 9. in 10. zasedanja skupščine ter predlagajo konkretne ukrepe za odpravo le-teh in prično z ugotavljanjem odgovornosti pristojnih organov in posameznikov zaradi nespoštovanja in neizvajanja sprejetih obveznosti s samoupravnimi sporazumi, sklepi samoupravnih organov in organov upravljanja.

Skupščina ZP ISKRA sprejema predlog termenskega plana aktivnosti za sprejem gospodarskega plana ZP ISKRA za leto 1976 s priporočilom, da se le-ta dosledno izvaja.

Skupščina zadoljuje generalnega direktorja ZP ISKRA, da nadzoruje poslovodne organe pri izvajanju tega plana.

Skupščina pooblašča odbor za gospodarsko-finančne zadeve Skupščine, da pregleda zasnove „predvidevanj o možnosti družbeno-gospodarskega razvoja ZP ISKRE za leto 1976 na podlagi ocene realizacije plana za leto 1975“ in jih dopolni ter posreduje iste kot smernice za izdelavo gospodarskega plana ZP ISKRA za leto 1976.

Skupščina ZP ISKRA je v zvezi s predlogom načina finansiranja investicije v TIO Lesce v višini N din 800.000,00 z večino glasov (3 so se vzdržali) sprejela sklep, da naj se v okviru delovne organizacije AVTOMATIKA najde možnost tudi za ta sredstva, v kolikor pa zato ni nobenih realnih izgledov, pa naj se ta sredstva pridobijo iz sredstev skupnih služb ZP.

Skupščina je soglasno sprejela sklep, da se ostanek sredstev v višini N din 470.742,34 od odprodaje počitniškega doma na Bledu, začasno — proti vračilu — koristi za dograditev najnujnejših del v počitniškem domu na Dugem otoku.

Namenska sredstva bo počitniška skupnost vrnila iz odobrene letne dotacije za investicije za leto 1975 po sprejetju samoupravnega sporazuma.

Skupščina je obravnavala predlog IEZE za spremembo in dopolnitev 91., 94., 95. in 97. člena samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD ZP ISKRA.

Skupščina posreduje predlog IEZE v temeljne organizacije in s tem pričinja postopek za spremembo in dopolnitev samoupravnega sporazuma ZP ISKRA.

Hkrati poziva organizacije združenega dela, da skupno s stališči do posredovanega predloga, predložijo tudi eventualne predloge za spremembo oz. dopolnitev samoupravnega sporazuma ZP ISKRE.

Predloge naj organizacije združenega dela dostavijo sekretariatu ZP ISKRA do konca meseca oktobra.

Strokovne službe ZP naj hkrati pripravijo predlog uskladih posameznih določil samoupravnega sporazuma z osnutkom Zakona o organizacijah združenega dela.

Skupščina bo po preteku roka obravnavala prispele predloge in predloge za uskladitev z določili osnutka Zakona o organizacijah združenega dela ter jih posredovala v sprejemanje TOZD.

Skupščina se strinja s predlogom predsedstva sindikalne konference ZP ISKRA za 2-mesečno odložitvev razpisa poslovnih oz. vodilnih delavcev ZP ISKRA, glede na to, da je najprej potrebno formirati strokovne službe na nivoju SOZD EKI in šele nato razpisati vodilna delovna mesta ZP ISKRA.

Skupščina sprejema predlog predsedstva sindikalne konference ZP ISKRA, da se imenovanje novih članov kolegijskih izvršilnih organov odloži do preteka sedanje mandatne dobe. Že izvršeni kandidacijski postopek pa naj služi kot osnova za imenovanje novih članov.

Skupščina vzame na znanje informacijo (Nadaljevanje na 6. strani)

Kakšne tribune za delegate?

Informacije o delu Gospodarske zbornice Slovenije — Stiki predstavnika ZP Iskra v Gospodarski zbornici Slovenije Petra Kavčiča z bazo

Skupščina ZP Iskra je lani junija imenovala pet delegatov v organe Gospodarske zbornice. Od takrat do sedaj so imeli 9 sej. V letošnjem letu je organizirana zbornica drugače kot prej. Sestavlja jo 21 združen TOZD in sicer po panogah.

Ta združenja so na svojih ustanovnih sestankih izvolila 15-članske izvršne odbore za povezavo z drugimi TOZD. Za povezavo problematike, ki ne zadeva samo enega združenja, poskrbijo koordinacijski odbori. Po 8 delegatov izvršnih odborov je hkrati tudi članov slednjih.

Koordinacijski odbori so tile: za planiranje in razširjeno reprodukcijo, za napredek gospodarstva in tehnologije, za vprašanja dohodka in akumulacije, za izobraževanje kadrov v gospodarstvu, za tržišče in cene, za gospodarsko sodelovanje s tujino, za kompleksni transport—za koordinacijo med občinskimi območji.

Predsedniki izvršnih in koordinacijskih odborov tvorijo upravni odbor Gospodarske zbornice.

Predsednik izvršnega odbora združenja TOZD elektroindustrije ter hkrati član upravnega odbora Gospodarske zbornice je Peter Kavčič, namestnik direktorja TOZD Elektrooptike v Iskri — Industriji za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko. Drugi delegati iz ZP Iskre v koordinacijskih odborih so še: Milan Regovec (skupne službe ZP — za izobraževanje kadrov v gospodarstvu) Ludvik Kranjc (Iskra — Commerce — za gospodarsko sodelovanje s tujino; hkrati je tudi član sveta naše panoge v skupščini Gospodarske zbornice SFRJ), Jože Eržen (Avtoelektrika — Nova Gorica — predsednik odbora za koordinacijo med občinskimi območji), Jaka Škrbinc (koordinacijski odbor za transport — Iskra — TOZD TELA).

Petra Kavčiča smo obiskali na delovnem mestu in ga povprašali, s kakšnimi problemi se srečuje pri svojem delu kot delegat ZP Iskra.

„Predvsem je najtežji stik z delegatsko bazo, saj zastopam 27.600 zaposlenih,“ nam je povedal. „Tudi obravnavana problematika je zelo pestra in specifična. Zato so ob soočanju o nekaterih specifičnih problemih delegatska baza posamezne TOZD ali branžna delovna organizacija ali pa tudi celotno združeno podjetje. Po strokovni plati je za organizacijo stika s konkretno delegatsko bazo, za katero je problematika pomembna, zadolžen pomočnik glavnega direktorja ZP Iskra Vladimir Klavs. Večkrat je zaradi časovne omejitve in razsežnosti obravnavane problematike težko ali pa celo nemogoče dobiti o njej mnenje delegirajoče sredine.“

„Se vam zdi primerno, da bi v takih primerih objavili v našem glasilu bistvena izhodišča in povzetek takšne problematike? Morda bi lahko objavljali tudi pismene pripombe iz baze nanje...“

„Vsekakor je potrebno, da se naše glasilo razvija v smeri, ki jo nakazuje vaše vprašanje. Menim, da bi bilo koristno, če bi v bodoče objavljali vso tisto problematiko, ki zadeva ne samo probleme uprave in njene organizacijske težave, pač pa tudi vzroke, zaradi katerih pride do njih. Saj so ljudje pretežno dovolj zainteresirani za vse tisto dogajanje v DO, ki vodi k uspešnejšemu in kvalitetnejšemu delu. Zato je potrebno, da PRED uveljavljanjem kakršnihkoli ukrepov dobimo soglasje tistih, ki jih spremembe kakorkoli zadevajo. To bi bilo možno realizirati tudi s pismi bralcev. Poudariti pa moramo pri tem, da mora biti sprožena problematika dobro argumentirana in podprta z dovolj razumljivimi dejstvi. Za pridobivanje prave slike o mnenju delegirajoče sredine pa so zelo dobrodošla tudi kritična in ostra mnenja. Tega se ne bi smeli bati.“

„Kakšno problematiko ste obravnavali dosedaj — je šlo za splošnejša vprašanja ali taka, ki že posegajo v pristojnosti branžnih DO? ...“

„Dosedaj so bila obravnavana vprašanja s področij integracijskih gibanj v elektroindustriji, srednjeročnih programov in njihovega medsebojnega usklajevanja, sodelovanja pri sprejemanju dolgoročnega razvoja SRS in SFRJ, problematike investicijske izgradnje (kjer gre predvsem za evidentiranje novih investicij pri Gospodarski zbornici) ter ocenjevanje gospodarskih gibanj in predlogi ukrepov (n. pr. zmanjševanje uvoza, novi ukrepi v zvezi z blagovno menjavo s tujino).“

„Kaj pa je v pripravi za jesensko obdobje?“

„Sedaj je pred nami zaključek javne razprave o zakonu o organizaciji združenega dela, o čemer bomo morali dobiti mnenje skupščine ZP Iskra. Nadalje bo v obravnavi zakon o finančnem poslovanju ter določanje reprodukcijskih kompleksov. Sprejeti bo treba tudi vse samoupravne sporazume za to nadaljnjo fazo integracijskih gibanj.“

„Kaj pogršate pri svojem delu?“

„Predvsem mnenja delegirajoče sredine, torej kolektiva ZP Iskra. Seveda bi bilo preveč idealno, če bi se človek poleg zahtevnega rednega dela lahko v celoti posvetil le omenjenim vprašanjem, saj zahtevajo priprave veliko časa. Popoldanski čas pa je seveda namenjen tudi drugim družbenim obveznostim. Velikokrat pa lahko marsikaj dosežemo že z dobro voljo, s konstruktivnim pristopom k obravnavani problematiki. Človek naj bi imel odprte oči tudi za probleme soljudi, njegovo mnenje naj bi bilo elastično in prilagodljivo. Delegat sam po sebi ne sme zastopati togih stališč baze, pač pa mora vedno delovati v njenih interesih hkrati z vključitvijo ostalih pojavljajočih se mnenj.“

Sedanja organizacija zbornice omogoča široko vključevanje t. im. neposrednih proizvajalcev, kar pa zaradi nedodelanih načinov organiziranosti ostaja trenutno le še na začetku poti. V perspektivi pa mora biti delegatom omogočeno, da so tudi dejanski glasniki baze, ne pa da po zaključku dogajanja potrjujejo svoja stališča v delegirajočih sredinah.“

„So še kakšne druge ovire?“

„S samim sprejetjem naše nove ustave ne moremo pričakovati, da bo delegatski sistem zavezanec brez aktivnega sodelovanja vseh članov kolektiva. S tem v zvezi menim, da omenjenemu vprašanju posvečamo premajhno pozornost in da zaradi vztrajnosti še velikokrat delamo po starem, razglajamo pa delegatsko življenje. Prednost, ki jo dajemo reševanju nujnih tekočih nalog, se nam utegne mačevati, če ne bomo posvetili vsaj enake pozornosti tudi „tehnologiji delegatskega sistema.“

„Imate kak konkreten predlog za postavitev funkcionalnega sistema informiranja delegatov v tako velikem in prostorsko nepovezanem kolektivu kot je ZP Iskra?“

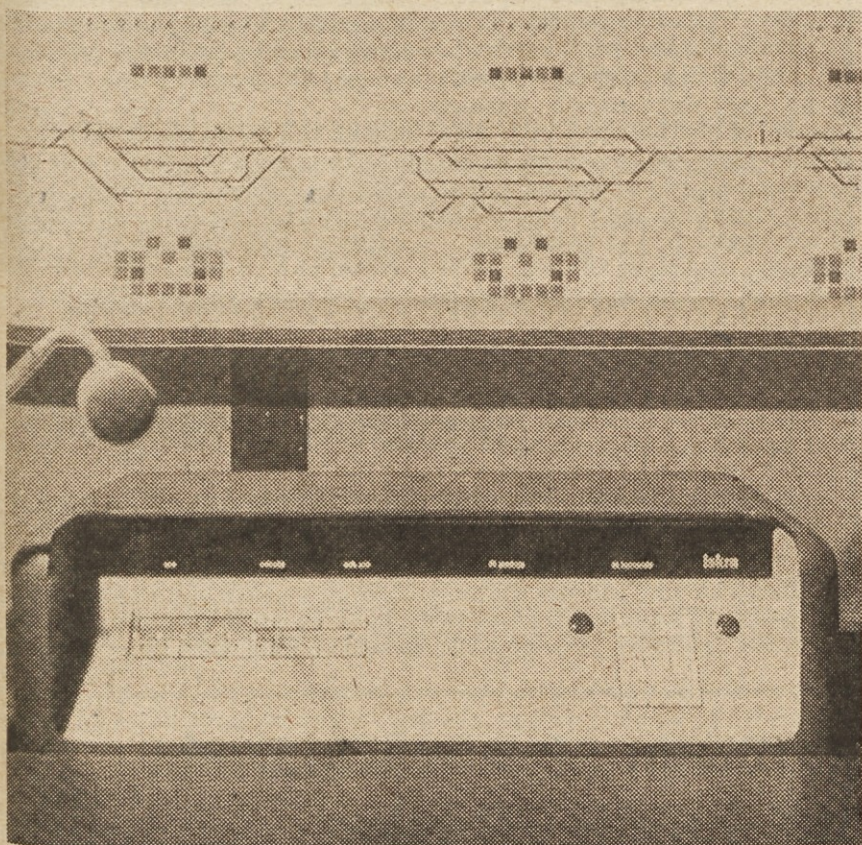
„Menim, da bi s pomočjo glasila „Iskra“ lahko večkrat organizirali javne tribune, na katerih bi obravnavali določeno problematiko, sodelovali pa bi vsi tisti člani kolektiva, ki jih to zanima. Delegat bi na takih javnih tribunah lahko dobil marsikatero stališče, ki bi ga kasneje kot svojo delegatsko dolžnost posredoval naprej.“

„In zakaj se vam zdi glasilo najprimernejše kot organizator takih tribun?“

„Trenutno je tehnično in organizacijsko najbolj usposobljeno za takšno funkcijo. Na javni tribuni bi bila možna najširša izmenjava mnenj brez enostranskega predavanja vodilnih struktur. Takšna predavanja, kakršna smo ravnokar omenili, naj bi bila omejena samo na delovne sestance, potekajoče za nemoten potek proizvodnje in vsega „tehnološkega življenja.“

(Nadaljevanje na 6. strani)

OBISKALI SMO TOZD INŽENIRINGI

Upravljalna miza v Ljubljani.

(Nadaljevanje s 4. strani)

Napajalne naprave, od drugih pa z Energoinvestom — Sigma Subotica, Rudnikom svinca in cinka Mežica, Kabli Svetozarevo, poslovno — tehnično pa sodelujejo z različnimi projektantskimi organizacijami v Avstriji, s Standard Electric Lorenz iz ZRN, P. C. Wagner iz Avstrije, Saxby iz Francije, Cerbens iz Švice, sodelujejo pa tudi z montažnimi organizacijami kot so PAP Ljubljana, tt montaža Sarajevo, Posit Zagreb in drugimi. Za nekatere naprave pa imajo celo lastne montažne skupine.

Kljub vsem uspehom pa tudi v TOZD Inženiringi niso brez težav. Kot prvo naj navedemo prostorsko razdrobljenost, saj imajo svoje prostore v Kotnikovi 6 in 12, na Vidovdanski 1, na Vrhniki, operativne skupine imajo v Sarajevu in Zagrebu. Ob vsem tem pa ima TOZD Inženiringi 160 zaposlenih.

Njihov nadaljnji problem so kadri. Štipendirajo 20 študentov in dijakov, razpisali pa so še 30 novih štipendij. Štipendisti poleg redne prakse tudi diplomske naloge opravijo na konkretnih primerih, da se tako že pred vstopom na delo spoznajo z vso problematiko TOZD Inženiringi. Ker pa so naloge TOZD Inženiringi precej zamotane, ti novi kadri potrebujejo 2

do 3 leta, da se povsem spoznajo z delom. Prav v teh letih pa so mladi strokovnjaki nestrpni in zato odhajajo drugam, pa čeprav jim TOZD Inženiringi v bodočnosti nudi lep zaslužek, nadaljnje izobraževanje doma in v tujini, urejene stanovanjske razmere, saj bodo v tej TOZD n. pr. samo letos razdelili za 2,3 milijona din stanovanjskih kreditov. Ob vsem tem pa TOZD Inženiringi tare še en problem, to je prevzemanje kadrov drugih organizacij. V TOZD Inženiringi pravijo, da se jim tak način pridobivanja kadrov zdi neumesten, saj so tako kot TOZD Inženiringi tudi te organizacije podpisale razne samoupravne sporazume, ti pa so zato, da se jih vsi drže.

In še kratek pogled v prihodnost. Za leto 1976 načrtujejo 35 starih milijard din realizacije, že sedaj pa imajo sklenjenih za 100 starih milijard din pogodb za opremo železnic. Za bodočnost se jim torej ni treba bati.

Upamo, da smo s tem zapisom vsaj delno opisali delo TOZD Inženiringi, vsekakor pa bi morali inženiringu v Iskri posvetiti več pozornosti, ga uvesti v srednjeročni plan razvoja Iskre, saj je to dejavnost, ki se vedno bolj uveljavlja, saj že mnogo kupcev zahteva celoten inženiring in ne le dobavo posameznih delov. Prav TOZD Inženiringi pa lahko veliko prispeva k še boljši uveljavitvi Iskre tako na domačem kot na tujem trgu s svojo celovito ponudbo.

France Kmetič

Kdaj, kje varčevati

Naše tedensko glasilo izhaja v 24.000 izvodih, članov delovnih kolektivov združene Iskre pa je prek 28.000. Če k tem številkam prištejem še prek 1.000 učencev v naših šolah in stipendistov ter okoli 2.000 upokojen- cev, ki naj bi vsi prejeli časopis ter nekaj sto delavcev v vojski, potem bi naše glasilo morali tiskati najmanj v 31.000 do 32.000 izvodih.

To bi vsekakor pomenilo večji do- hodek za delovno skupnost časopisa Iskra, bi pa tudi omogočilo znižanje cene za 1 izvod in pa tudi morebitni sprejem še enega novinarja, ki bi

urejeval priloge k časopisu (objava gradiv za zasedanje skupščine ZP, za konference družbenopolitičnih organizacij, sklepe, gradiva z zasedanj in sej, samoupravne akte i. p.), kar bi vsekakor pripomoglo h kvalitetnemu dvigu informiranosti naših samouprav- ljancev in še posebej delegatov za po- samezna zasedanja.

Nekateri naši kolektivi naročajo manj izvodov časopisa kot pa je šte- vilo njihovih delavcev z izgovorom, da ga itak ne berejo vsi, kdor pa je zanj zainteresiran, ga pa lahko dobi. Res- nično ne moremo pričakovati, da bi

NAKLADA GLASILA ISKRA V LETIH 1955 – 1975

Mesečna revija:

	izvodov
1955	2800
1956	2900
1957	3000
1958	3300
1959	3700
1960	4700
1961	4700
1962	9500
Tednik:	
1963 – 1968	11.500
1969 – 1971	14.500
1972	18.000
1973	20.000
1974	23.000
1975	24.000

vsil delavci bili samoupravno in družbeno angažirani, da mnogi v časopisu ne najdejo za sebe „nič ta- kega“, kar bi jih zanimalo.

Vprašam se, ali ni dolžnost tudi vodstev teh kolektivov, da pomemb- nejše informacije, ki pa bi te pasivne sodelavce zanimalo, posredujejo tem „nezainteresiranim“ prek npr. našega časopisa!? Še kako hitro postaneš polno zainteresiran in angažiran, ka- dar zmanjka denarja za nakup repro- materiala in moraš na prisilni dopust ... ali pa so težave s plačo (izplači- lom OD), ...

Stabilizacijski ukrep, bo kdo dejal. Morda je kje celo tekla obravnava na DS, da bi zmanjšali število naročenih izvodov časopisa, ker to prinese na leto toliko in toliko starih milijonov. Predlagam, da vprašate na DS tudi koliko starih milijonov je vaša TOZD plačala za zamudne obresti, in to samo za tiste materiale, ki leže na ca- rinskih skladiščih, za katere že danes vedo, da so nekurantni, nepotrebni, ker so izdelki, za katere so bili naro- čeni, že zdavnaj izdelani in pro- dani ... Da ne govorimo o potrebnih in predvsem nepotrebnih službenih potovanjih. Vprašajte koliko ljudi je danes kje v Nemčiji in preverite koliko jih bo za praznike 29. novem- bra. Preglejte koliko ljudi je na bolniški pa delajo doma fasade, stre- he, ali pomagajo pri zidavi prijateljem kar med delovnim časom. Pa se gremo stabilizacijo, varčevalne ukrepe. Ko- liko samo presedimo na sestankih med delovnim časom, na takih nepotreb- nih, ne delavnih. Kdorkoli se le spomni, že skliče sestanek med delovnim časom, češ, sicer pa nikogar ne bo!? Če nikogar ne bi bilo, bi bil pač odpadel in je torej nepotreben.

Zakaj torej zapravljamo čas, ko nam pa na drugi strani šepa tako planiranje, fakturiranje, izterjava, financiranje, roki, kvaliteta.

Varčevanje je potrebno, vendar KJE je vprašanje in v tem je tudi odgovor: v smotrni organizaciji dela ter discipliniranem izvrševanju planiranih nalog in zadolžitve! I.S.

SKLEPI 10. SEJE SKUPŠČINE ZP ISKRA

(Nadaljevanje s 5. strani)

macijo o poteku sprejemanja samo- upravnih splošnih aktov oz. pravilnika znanstveno raziskovalnega sklada.

Skupščina sklene, da se v času od 1. – 20. oktobra 1975 v vseh TOZD izvede postopek sprejemanja nasled- njih samoupravnih sporazumov:

- o razdelitvi in prenosu sredstev in njih virov iz dosedanj DO ISKRA COMMERCE na branžne delovne organizacije oz. TOZD

- o ureditvi medsebojnih razmerij in financiranju tipskih preskusov, raziskav, kakovosti in zanesljivosti izdelkov ter metrološke dejavnosti

- o inventivni dejavnosti
- o združevanju sredstev za stimu- liranje izvozne dejavnosti ZP ISKRA.

Po 20. oktobru pa se izvrši podpis sporazumov na seji Skupščine. Prav tako se bo na naslednji seji Skupščine sprejemal tudi pravilnik znanstveno raziskovalnega sklada.

Glede samoupravnega sporazuma ISKRA poslovne stavbe pa Skupščina pooblašča predsedstvo, da v okviru prejetih pooblastil 8. seje Skupščine ustrezno ukrepa.

Temeljni organizaciji „Inštitut za prenosno tehniko“ naj se posreduje odgovor na zastavljeno vprašanje delegata IPT, zakaj še ni bil vročen nasprotni stranki EMO Celje, predlog inštituta za uvedbo arbitražnega postopka. IPT je predlog posredoval februarja 1975.

Od tu in tam po svetu

ALI GRE RECESIJA H KONCU?

Kakor poroča Echo de la Bourse, z dne 16. 08. 1975, ugotavlja belgijska kreditna banka v svojem zadnjem Biltenu, da je dosegla recesija, v večini dežel članic EGS najnižjo točko, kar seveda tudi ne pomeni, da se pričena obdobje oživljanja gospodarske aktivnosti. Predno naj se začne ekspanzija resnično manifestirati, bodo morala zahodnoevropska gospo- darstva prehoditi fazo postopnega povečanja gospodarske aktivnosti v prvi polovici prihodnjega leta, nakar bo prišlo do rahlega izboljšanja kon- junkture.

Ekspanzija bo ne–le postopna, kar je značilno za vse konjunkturne cikluse, pač pa se bodo zahodnoevropska gospodarstva srečala z nizom specifičnih dejstev kot n. pr. s problemom zalog ter ukrepov za pospe- šitev gospodarske aktivnosti v posameznih deželah. V ZDA in v Japonski pa v prvem obdobju, ni treba računati z močnejšimi vplivi pričakovane gospodarske ekspanzije. Poleg tega bi utegnil nadaljnji porast, že tako visoke stopnje nezaposlenosti, s katerim je treba računati v zimskem obdobju, začasno upočasniti proces oživljanja in izboljšanja gospodar- skega položaja.

Upoštevajoč vse to, lahko računamo, da bodo pogoji, ki so nujni za izrazitejšo oživljanje gospodarske aktivnosti, nastopili šele v drugi polovici leta 1976.

NEZAPOSLENOST V DANSKI

Danski biro za statistiko sporoča, da je bilo v juniju 9,1 % Dancev zajetih v sistem nadomestila za nezaposlenost. Biro je tudi prvokrat objavil število nezaposlenih glede na celotno število delovne sile. V Danski je bilo nezaposlenih v preteklem mesecu 93.300 oseb, kar predstavlja 4,5 % ce- lotne delovne sile.

MADŽARSKA RAZPISUJE NOVO POSOJILLO V KUVAJTU

Narodna banka Madžarske je sklenila sporazum z „Kuwait Investment Company“, ki se nanaša na razpis posojila v obliki obligacij, v višini 60 milijonov dolarjev.

To je že drugič v teku enega leta, da se Madžarska, s posredovanjem Kuvajta, pojavlja na mednarodnem finančnem tržišču. Ob koncu leta 1974 je nemška narodna banka že realizirala v Kuvajtu posojilo v višini 40 milijonov dolarjev.

FRANCIJA PRIPRAVLJA NOVI PROGRAM REFLACIJE

Področje javnih del bo glavni „koristnik“ novega reflacijskega pro- grama francoske vlade, ki bo uradno objavljen v začetku septembra. Novi ekonomski program bo zajemal tudi ukrepe, ki naj stimulirajo potrošnjo, zlasti osebno, pomoč manjšim gospodarskim firmam kot tudi polje- delstvo in obrt.

Napovedani paket ukrepov naj omogoča oživljanje aktivnosti ter odpi- ranje novih delovnih mest, da bi se tako zmanjšala visoka raven nezaposle- nosti. Posebna pozornost bo posvečena uporabi reflacijskega programa zato, da bi se izognili nevarnosti povečanja inflacije.

NOVI UKREPI PROTI RECESII V ZVEZNI REPUBLIKI NEMČIJI

Zahodnonemška vlada je objavila paket ukrepov v vrednosti 5,75 mi- liard mark s katerimi se želi zoperstaviti nadaljnji recesiji. Vladin pred- stavnik je poudaril, da so povečali z novimi ukrepi vrednost intervencije za 200 milijonov mark glede na poprejšnjo vsoto, v glavnem za pomoč nezaposlenim.

Glavna usmeritev novih ukrepov je namenjena gradbeni industriji.

VELIK PORAST NEZAPOSLENOSTI V VELIKI BRITANII

V polovici letošnjega avgusta je naraslo število nezaposlenih v Veliki Britaniji na 1.250.000. Stopnja nezaposlenosti je dosegla v tej državi 5,4 % aktivnega prebivalstva.

EGS IZDVAJA DVA Odstotka BRUTO PROIZVODNJE ZA REFLA- CIJO

Finančni ministri skupnega tržišča so se sporazumeli na sestanku v Benetkah, da bodo izdvojili povprečno tri odstotke bruto nacionalnega proizvoda svojih dežel, z namenom, da bi zagotovili oživljanje gospodar- stva v Skupnosti. To je povedal francoski minister Jean–Pierre Forcade.

Z zadnje seje sekretariata KK ZSMS ZP Iskra

V petek 19. 9. so se ob 11. uri spet zbrali predstavniki mladih vseh branž na seji sekretariata koordinacijske konference ZSMS ZP ISKRA. Pogovor je najprej stekel okrog priprave na odhod brigad na delovno akcijo na Dugi otok. Tako je bilo dogovorjeno, da se bo del udeležilo 34 mladih iz ISKRE in sicer v dveh izmenah. Vsaka izmena bo štela 17 mladincev. Prva brigada bo odšla na „dolžnost“ 27. septembra in se bo vrnila 19. oktobra, druga brigada pa bo odšla na pot 17. oktobra in se bo vrnila 9. novembra. Odhod obeh brigad bo iz Ljubljane.

Člani sekretariata so se nato pogo- varjali o novem poslovniku mladih SOZD in pri tem ugotovili, da se poslovnik ne da dokončno oblikovati, ker še ni znana dokončna organizacijska shema SOZD. Mladi se zavzemajo za organiziranost na nivoju ZP, pred- sedstvo SOZD pa naj bi bilo tisti koordinativni organ, ki bi koordini- ralo delo. Pri tem so se v razgovoru dotaknili tudi obsežnosti dela, ki ga imata predsednik in sekretar KK in predlagajo naj bi eno izmed funkcij opravljal profesionalc, ker bi le tako naloge tekle brez zastojev in dovolj koordinirano. Zaradi opravljanja dela po funkciji namreč nemalokdaj trpi delo na njunih delovnih mestih, kar pa seveda ni namen njunega delovanja.

Predsednik koordinacije je tudi izrazil željo po zamenjavi, ker sam zaradi preobremenjenosti te funkcije ne bo mogel več opravljati. Zadovoljil je

člane sekretariata, da pregledajo kadrovskega zasedbo in razmislijo o predlogih za novega predsednika.

Živahna razprava se je razvila okrog akcijskega programa, ki ga je izdelal svet ZK SOZD EKI. Mladi so ta akcijski program sprejeli kot pozitivni korak delovanja subjektivnih sil na nivoju SOZD-a in sprejeli zadolžitve vsem OO ZSMS, da se v skladu s tem programom vključijo v koordinirano delo vseh družbeno političnih organizacij, pri uresničevanju tega programa.

V naslednji točki dnevnega reda je predsednik KK podal poročilo s seje skupščine ZP in pri tem ponovno poudaril, da je v zadnjem času čutili, da so politične organizacije potisnjene ob rob dogajanja in, da sploh ne dobi- vajo zadostnih informacij. Zato je sekretariat sprejel sklep, da mladi ne podprejo nobene akcije več, o kateri niso zadostno informirani. Politične organizacije nikakor ne smejo postati ščit poslovnim organom, ko se izpeljejo akcije brez vednosti njih in le te nimajo zadovoljivega rezultata. Poseben poudarek je bil dan na nalogi vseh OO, ki naj se z vso resnostjo in prizadevnostjo vključijo v pospešene bitke za plane.

Beseda mladih je tekla tudi o rekreacijskem planu „Pineta“. Ugotovi- li so, da poti nazaj ni in sprejeli naslednji sklep: Na nivoju ZP naj se združijo sredstva za dokončen odkup zemljišča in nekaj sredstev za komu-

(Nadaljevanje na 7. strani)

Kakšne tribune za delegate?

(Nadaljevanje s 5. strani)

„Kakšne naj bi bile po vašem mnenju omenjene tribune?“

„Javna tribuna je oblika izmenjave mnenj o določeni problematiki: javna tribuna bi lahko bila na primer o problemih uvoza in izvoza v različnih TOZD, kjer bi strokovnjaki za to področje informirali proizva- jalce o zakonskih in izvedbenih problemih, medtem ko bi proizvajalci sami lahko informirali strokovne službe o svojih problemih na direktni način. To je samo ena izmed tem, ki bi bila možna, obstaja pa jih seveda še veliko, kot n. pr.: organizacija, cene, samoupravna dogovarjanja na področjih planiranja, i. t. d.“

V. B. R.

Po 20. letih marljivega dela se je pred kratkim v TOZD ERO v Kranju odšla v zaslužni pokoj sodelavka Lojzka Polanc.

Marković med Vzhodom in Zahodom

PRED 100 LETI JE V TRSTU UMRL EDEN IZMED PRVIH SRBSKIH SOCIALISTOV

Tragično naključje je nanese, da je letos pred sto leti, zapuščen v neki bolnišnici v Trstu, star šele dobrih 30 let, umrl za jetiko prvi srbski demokratični in teoretični socialist, utemeljitelj srbskega realizma, prevajalec Marxovega Manifesta in zagovornik Komune, Svetozar Marković.

Kot je prav, če poznamo svojo lastno slovensko zgodovino in boje našega delavskega gibanja, tako je že zaradi bolj celovitega dojemanja preteklosti, sedanosti in prihodnosti nas in našega okolja nujno, če se vsaj kdaj pa kdaj pomudimo tudi pri takih osebnostih, kot je bil Svetozar Marković.

V glasilih delovnih kolektivov, kot je naša Iskra, še posebej, saj je bil Marković, kot sicer verjetno malodko danes ve, eden izmed tistih, ki so že pred več kot sto leti začeli razmišljati o delavskem samoupravljanju; Marković je morda v teh iskanjih šel najdlje, saj je že takrat postavil tezo o „dogovarjanju svobodnih ljudi, ki bi se združevali v delovne združbe.“

Čeprav visoko inteligenčen izobraženec in kulturno razgledan človek, kakršnih je v stari, nerazviti, patriarhalni Srbiji primanjkovalo kot dežja v suši, se je Marković vendar vse življenje prebijal le z največjimi težavami, skozi pregone in celo zapore. Celo kraj njegovega rojstva nikoli ni bil povsem osvobojen. Ali se je leta 1846 rodil majhni uradniški družini v Jagodini, ki se poslej po njem imenuje Svetozarevo, ali pa v Zaječarju, kar so nakazala najnovejša arhivska raziskovanja? Kako je bil Marković živ in pronicljiv duh, pa dokazuje že to, da je svoje lastno šolanje, napake mehaničnega poučevanja, od osnovne šole v Rekonci in Jagodini do sedemletne gimnazije in nove Tehniške fakultete na Veliki šoli v Beogradu, kritično popisal v svojem spisu: „Kako so vas vzgajali.“

Ni bilo naključje, kot je bila njegova smrt v Trstu, da je Marković že v svojih študijah in vplivih, pa tudi poznejših lastnih stališčih in v svojih delih, razodeval svobodno in široko razpetost med Vzhodom in Zahodom, ki je postala — čeprav seveda po dru-

gih tirnicah — danes temelj jugoslovanske neuvrčenosti.

Kot se je zgledoval po domačih srbskih velmožeh, na primer Vuku Karadžiću, za časa štipendije v Petrogradu pa pri takratnih naprednih ruskih mislecih od Černiševskega do Hercena, vključno nove revolucionarne krožke mladih, tako je med svojim poznejšim študijem v Švici spet privzemal revolucionarne vplive z Zahoda, še posebej Bakunina, Marxa in pariške Komune.

Navsezadnje ni nezanimivo, da je v razliko od sedanje pogostokrat poenostavljene idejno teoretične razdelitve sveta — ta mladi radikal iz zaostale Srbije na takratnem Zahodu pobral prav ideje narodnjakov, na takratnem Vzhodu pa v bistvu revolucionarnejše internacionalistične ideje. Skoraj simboličen je bil naslov ene izmed njegovih najpomembnejših knjig: „Srbija na Vzhodu“, ki pa ni pomenila samo spopada s takratno zaostalostjo Srbije z odiranjem kmetov in velesrbstvom, ampak je bila tudi idejno političen spopad z državno birokracijo sploh.

Res je Marković pri vsem svojem realizmu včasih na družbeni razvoj le še gledal nekoliko idealistično, ali utopično, saj je v kmečkih prazdrukah v Srbiji videl zameetek socializma, ne da bi bilo treba deželi skozi fazo industrializacije in kapitalizma, vendar pa je s svojimi številnimi pisanimi deli — pred kratkim so ponovno izdali njegova Zbrana dela v desetih knjigah — v bistvu dokazal, da je bil eden izmed prvih, ki so na tleh sedanje Jugoslavije znanstveno in politično načeli pereča vprašanja družbenega razvoja in poti v demokratični samoupravni socializem.

V razliko od mnogih takratnih srbskih rodoljubarskih tribunov je bil Marković proti razširjanju Srbije na sosednje obrobne pokrajine, bil je eden izmed prvih, ki so v luči delavskega razrednega boja začutili tudi prvine boja za narodnostno samostojnost in bitnost slehernega naroda.

Nastopal je sicer z zahtevo, da je treba razrušiti turški in avstrijski imperij, hkrati pa je bil, tudi tu v

nečem podoben našemu Cankarju, vnet zagovornik jugoslovanskega federalizma in republikanstva.

Nič čudnega torej ni, da je Marković, poleg odmeva v svoji domači Srbiji, kjer pa je bilo delavskega razreda še malo in kjer je komaj lahko jel razvojljati nekatera protislova dela in kapitala, vzbudil nič koliko odmevov tudi med naprednimi mlajšimi misleci in delavskimi aktivisti drugod, v drugih pokrajinah sedanje Jugoslavije; pri nas na Slovenskem in v Ameriki mu je sledil Etbin Kristan.

Z očmi uprtimi v svet in notranja presnavljanja družbenih odnosov nasploh, je Marković leta 1871 v takratni Pariški Komuni začutil veliko zgodovinsko prelomnico, ki pa je napovedovala novo formulo družbene skupnosti, temelječe na samoupravnosti vseh oblastvenih organov in neposredni vlogi delavcev — proizvajalcev.

Tudi sam je pri svojem pisanju, pri publiciranju časopisov in ustanavljanju političnih krožkov vselej iskal neposreden stik z delavci; v Novem Sadu in Kragujevcu so bili prav zaradi številnega delavstva zanj pogoji najbolj ustrezni. Jasno pa, da je pri tem naletel ne samo na politično policijske pritiske, ampak tudi na nasprotovanja malomeščančine, malomeščanske morale in na še vedno okorelo zapostavljanje žensk. Oster je bil Marković v teh obračunih z dvojno moralo in čeprav velja kot literarni voditelj srbskega realizma tudi za spočetnika takojmenovanega protiestetskega, to je protilepotnega gibanja, je vendar s svojim delom, z vsem svojim življenjem izpovedoval nasprotno: globok posluš za vse, kar je pravično in že zato tudi lepo.

Mar ni torej tudi lepo in pravično, če se ga spomnimo ob stoletnici tudi mi? Je res ta mladi mož s sanjavi očmi in drobnimi brčicami nad pesniško pentljo, umrl v Kosovovem Trstu brez stika, brez slovenske prisotnosti ob zadnji samotni uri? Hudo je, če se včasih vse do konca ne spoznamo!

Mara Ovsenik

MALO ZA ŠALO, MALO ZARES

Umetnost gibljevih slik

(KAKO PRITI DO KAMERE)

Sosedovi so dobili iz Nemčije pornografski film. V enem tednu si ga je ogledalo vse sorodstvo. Takoj naslednji teden so kupili kamero z 10-kratnim zoomom, s šestimi brzinami, z modro lečo (kakršno imajo daljnogledi), s tremi rdečimi in štirimi zelenimi lučkami. Dan po nakupu je sosed že snemal na bližnjem travniku kravo tretjega sosa. Bilo je zelo imenitno gledati, kako se prižigajo, ugašajo ter utripajo lučke na njegovi super kameri. Mene pa je kar stiskalo pri srcu in rekel sem si: „Tudi jaz si bom kupil kamero! Ne sicer čisto enake, pa vendar! Saj različne tehnične zmogljivosti kamere za amaterje niso tako pomembne kot solidno znanje o uporabi tudi skromnejšega primerka. In film končno ne stane nič več kot barvne slike. In kaj je film proti barvnim slikam — čisto nekaj drugega je, če namesto njih pokažeš recimo svoj lasten film z morja. Le zamislite si: vsa družina nastopa gola in bosa, poleg nje pa še kak ducat lepotic z naše čudovite jadranske obale, vsi pa nasmejani v stilu reklame za zobno pasto „Colgate“! Ah, bajno!“

Anekdota:

Marko boljši od Fadila

Eden izmed organizatorjev vstaje na Kosovu v l. 1941 je bil Fadil Hodja, narodni heroj, ki je nosil ilegalno ime Marko Marković. O njem in njegovih diverzantskih akcijah, so na Kosovu veliko govorili.

Nekoč je Fadil Hodja naletel na kmeta, ki ga je dobro poznal. Le-ta ga je zbodel:

„Slab je tvoj odred, Fadil! Kaj še nisi slišal, kako se bori Marko Marković s svojimi fanti?“

Zenelj Topalaj
Avtoelektrika

Kočevski zbor

Že pokojni Boris Kidrič je v svojem članku o Kočevskem zboru zapisal, da so se na Zboru prvič v slovenski zgodovini zbrali svobodno izvoljeni odposlanci slovenskega ljudstva in zastopniki narodnoosvobodilnega gibanja iz vseh slovenskih dežel. Tako je takrat, od 1. do 3. oktobra 1943 prek Zbora v Kočevju spregovorilo samo slovensko ljudstvo. Na zboru, ki se ga je udeležilo 572 delegatov, več delegacij in gostov, so soglasno, brez razprave, sklenili nadaljevati boj proti okupatorju, kajti do končne zmage, ki pa je bila še daleč, je Zbor brez pridržka potrdil pravilnost dotakratne poti OF, pa čeprav je ta pot terjala tudi žrtve. Zbor je tudi ugotovil, da bi bilo brez boja še več žrtev. Samo neizprosna oborožena akcija je rešila slovenski narod pred poginom. Zato je bila zaupnica Zbora izvoljenemu IOOF edinstvena v naši politični zgodovini, kajti to je bila zaupnica OF kot gibanju v vsej njeni vsebini in smeri. Zbor je enodušno obsodil belo in plavo gardo in zahteval, naj se brez usmiljenja iztrebita. Ugotovil je, da je možna ena in to borbena enotnost slovenskih ljudskih množic. Končno se je zbor brez pridržka izjavil za novo, demokratično, na narodni enakopravnosti temelječo Jugoslavijo. Brez pridržka se je izjavil tudi za vrhovnega komandanta Tita in, da so prav ljudske množice tiste, na katerih je treba graditi usodo našega naroda.

To je, v kratkem, povzetek sklepov in odločitev tistega kočevskega zbora odposlancev slovenskega ljudstva, danes bi jim mirno lahko rekli delegati, ki je položil že jeseni 1943. leta prve temelje slovenske državnosti in predstavljal v vsej slovenski zgodovini tudi prvi slovenski izvoljeni parlament. Le-ta je zasedal sicer ponoči, zaradi nevarnosti nemškega bombardiranja po italijanski kapitulaciji ter takrat sprejel v Kočevju daljnosežne sklepe in odločitve, na podlagi katerih gradimo še danes svojo samoupravno socialistično družbo na novi, delegatski osnovi. Začetki, obrisi in temelji tej delegatsko urejeni naši družbi pa vsekakor organsko segajo v čas naše NOV, seveda tudi na danes že zgodovinski kočevski zbor odposlancev slovenskega naroda, katerega obletnico praznujemo prav te dni.

Mak

Rečeno — storjeno! Zakadil sem se v kranjski „Globus“ in se že pri prodajnem pultu brezmočno oziral po policah — le kdo bi se znašel pri takšni izbiri! Prodajalki sem nato opisal, kakšno kamero približno bi rad. Ko sem končno v rokah držal takšno, kakršno sem si že od nekdaj želel, sem bil zadovoljen s svetom in s seboj. Vendar pa se mi je zdela cena vseeno le previsoka. Prodajalka je opazila, kako se mi je povesil pogled. Takoj mi je pokazala podobno kamero, le da ni imela vseh tistih lučk in tudi 10-kratnega zooma ne. Zadovoljil sem se torej s 6-kratno povečavo slike. Se bom pač bolj približal željenemu objektu! Kaj me pa končno stane tistih nekaj korakov več! Seveda bo nerodno, če si bom zaželel posnetek razjarjenega laika oziroma sosa. Takrat se bom pač zadovoljil z bolj oddaljenim planom. Odšel sem torej štiristo „jurjev“ ter veselo odšel iz prodajalne, stiskajoč kamero tesno k sebi.

Zvečer sem jo pokazal ženi. Najprej je debelo pogledala kamero, nato mene in kar ni mogla skriti začudenja. Nato pa me je ostro vprašala: „Ti, koliko pa tole stane, kaj?“ Ponižno sem pri-

pomnil, da samo štiristo „jurjev“.

Tedaj se je name vsul plaz besed. Bilo je, kakor da bi se podrla severna triglavska stena in kot da mi je hkrati padel še sosedov desetkratni zoom (beri zum) na glavo.

Do mene so prodrle besede: Kdo mi bo pa kupil krznen plašč... Kako bomo kupili trodelno omaro? Stabilizacija!... Nato se mi je utrgal film. Ko je bil spet zlepljen, sem ji povedal, kako težko mi je bilo, kako me je stiskalo pri srcu in sploh, da gremo čez 14 dni na morje in da je na morju brez kamere skoraj tako kot, če bi pozabil doma puško za podvodni ribolov. Obljubil sem ji, da bo sigurno dobila glavno vlogo. Filmski trak ji je stekel in že se je videla v vlogi B. B. Vse je bilo o. k.

Namesto trodelne omare bomo torej kupili samo dvodelno. Glavno je, da imamo kamero.

No, ali ste prebrali, kako na lahek način priti do kamere? Če pa nimaš žene, je stvar še toliko lažja. Vendar pa sedaj nastane vprašanje: Kako, kako...

Prispevek z naslovom: „Kako posneti film“ pa preberite v naslednji številki glasila „Iskra“.

SILVO SLADIČ

Z ZADNJE SEJE SEKRETARIATA KK ZSMS ZP ISKRA

(Nadaljevanje s 6. strani)

nalno ureditev zemljišča, da bi le—to bilo usposobljeno za kampiranje. V kasnejšem terminu, pa bi s samoupravnim sporazumom to zemljišče razdelili med organizacije, ki bi v skladu s sporazumom uredile prostore za letovanje svojih članov.

Na seji je bila dana tudi informacija o pohodu Iskrašev, ki bo letos v Horjulu in njegovi okolici. Zadolženi so bili predstavniki branž, da poskrbijo za to, da bodo mladi po OO zadostno in pravočasno informirani o tem pohodu in da bi se ga udeležili v čimvečjem številu.

Na koncu seje je predsednik podal poročilo o sestanku koordinacijskega odbora EEIJ in med drugim povedal, da je bila letošnja brigada EEIJ med najboljšimi in da je predlagana za najvišje brigadno priznanje plaketo „Veljka Vlahoviča“.

Mladi so torej prisotni na vseh področjih kljub temu, da na vseh sestankih znova poudarjamo in ugotavljamo težave pri delovanju, ki jih pogojuje pomanjkanje finančnih sredstev, vendar mladi upajo, da bo tudi to vprašanje rešeno v bližnji prihodnosti.

Do tedaj bo pa delo pač teklo še malo na „puf“.

Marina Glavan

Jelka Vuk-Novaković

Čas

Poganja čas kolesa zgodovine, beleži sproti vse kar mine, poveže vtise v spomine, ovekoveči slavne dni davnine.

Beži za časom ura, kot da stavi, enakomerno hitri so koraki njeni, vsa trudna včasih se ustavi, a čas gre dalje, se za to ne meni.

Neutrudno, vztrajno v nedogled drvi, za napredkom z nami vred stremi; na tej poti je ovire ni, celi rane, staro krha, zaostalost sploh mu ne sledi.

Iztekla se mladost je kratka, vrnitve ni, bo le spomin ostal, saj čas je reka brez povratka in le tako je prav!

ISKRA
Številka 36 — sept. 1975

7

Dvignimo kobilico

Najbrž bi bilo v teh dneh, ko pišemo 144. obletnico Levstikovega rojstva prav, če bi stopili kdaj pa kdaj do Velikih Lašč in se znova okrepili ob čisti studenčnici Levstikove besede. Če kdo, potem je bil ta kleni možak slovenske literarne in družbene stvarnosti tisti, ki so mu nasprotniki hoteli stopiti na glavo, češ, „Pogine naj, pes!“ tisti, ki je znal začutiti vso pristnost slovenske govorice in jo z vso ljudskostjo in lepoto hkrati uporabiti.

Levstik ni bil samo pisatelj, ni bil samo jezikoslovec, pesnik in basničar, bil je tudi družbeni delavec, publicist, novinar in politik. Bil je tisti, ki je našo včasih majhno kobilico, obloženo s tisočimi slanimi in neslanimi tovari, upal in znal premakniti in obenem pred najvišjim cesarjem čutiti vso svojo enakovrednost.

Zaradi svoje majhnosti in tovorov, zaradi vsakovrstnih gazi in cesarosti včasih se tudi danes v vsakdanjem življenju, pri delu in pisanju pozabljamo na studenec slovenske besede, na njegovo ponosno klenost. Kolikokrat pri vsakdanjem pogovoru pozabljamo na to, da je prav jezik tisto, kar nas označuje, kar nas loči od drugih narodov in kar nam hkrati prav zato daje izkaznico človeške enakovrednosti z vsemi. Saj je, ne glede na to, da se naši koroški Slovenci in drugi rojaki v zamejstvu pogosto še vedno zaman borijo za pravico svoje materinščine, razumljivo in koristno, če v našem gospodarstvu, trgovinskih in gostinskih poslovalnicah sprejemamo tudi druge jezike; toda zakaj bi, če sede k mizi Nemec ali Italijan, natakaj prej pritekel in se zlomil v tujem jeziku, ko je sicer običaj, da drugod po svetu turisti pobrskaajo tudi po slovarčku dežele, kjer gostujejo.

V naših vsakdanjih gospodarskih oznakah, dopisih, zaščitnih imenih in reklamah kaj radi popustimo najlažji komercialni miselnosti in izberemo če že ne drugače, vsaj besedo in bratskem srbskohrvatskem jeziku, na primer „Šešir“ namesto „Klobuka“. V tehniškem in obrtniškem jeziku smo polni pomemčenih izrazov. Od starih mater smo podedovali vsakovrstne „šporgete“ in „pegelne“, od današnjih zdomev, ki delajo pri Siemensu ali Höchstu, smo se našli novih terminov sodobne tehnične Nemčije. Kadar sedemo za mizo delavskih svetov, kadar imamo sindikalni sestanek, kadar govorimo na mitingu, govorimo na mitingu, ne na zborovanju, „pristopamo k nalogam, ki si jih zadajamo.“ „poklanjamo pažnjo problemom“ in „iznašamo“ še to in ono... Polni smo fraz, polni smo težko obloženih tujk in stavčnih konstrukcij, ki se lomijo pod svojo lastno izkonstruirano pezo, medtem ko z vsebino ponavljamo samo nekaj, kar je bilo že tolikokrat ponovljeno, ali se celo trudimo, da ne povemo ničesar.

Delavci in kmetje, vsa kopica ljudi, ki čaka od Litije in Čateža, pa tudi še kje drugje, na čisto besedo, pa ostaja nezadovoljna in vprašujoča. In potem segajo ljudje po časopisih, odpirajo radijske in televizijske sprejemnike. „Če greš na Dunaj, pusti trebuh zunaj“, je nekoč razmišljal Levstikov Krpan. Zdaj poslušalcem ljubljanskega radia tega pač ni treba, ker vsak dan nekajkrat dobijo Podravkino „Bečko juho“. Ljudje upajo, da bodo pri vrelcih slovenske besede našli res kleno in razumljivo slovensko besedo, pa so tolikokrat razočarani, ker se spet vrstijo fraze in tujke, zavijanja, ki ne dajo odgovora na vprašanja, odgovorov, ki jih terjajo delovni ljudje ne samo zaradi ljubezni do jezika, v katerem so rojeni, ampak tudi zaradi tega, ker lahko človek živi samo takrat, kadar se lahko z vsemi o vsem razumljivo razgovarja. Šele takrat lahko dvigne tudi kobilico s še tako težkim tovorom in jo ponese naprej!

— OM —

Iskraši v Centralnih Alpah

(NADALJEVANJE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE)

„Od tod do večnosti“. Tako smo krstili pot med kočama Finsteraarhorn in Hollandia, pot, ki nas je čakala dan po zavzetju 4274 metrov visokega Finsteraarhorna. Skupno okroglih 13 ur hoje. Nahrbtniki so bili še vedno precej polni, saj smo bili nekako sredi odprave. Za nami lep osvojen vrh, pred nami pa negotovost, ker smo vedeli, da je naslednji cilj —

Konkordia; mnogi smo takrat premišljevali o gostoljubnosti v naših planinskih kočah, o tem, kako te z veseljem sprejmejo in postrežejo, v koči z lepim imenom Konkordia pa vsega tega ni bilo, bili smo „nebodiga-treba“. Se sreča, da so nas v kočah Finsteraarhorn in še predvsem pozneje v Hollandiji izredno lepo sprejeli, ker bi sicer lahko pomotoma vse švicarske

obiskali, dobro oskrbovane, le v vseh treh je po nekaj urah zmanjkalo piva, pa čeprav je stala trideciliterska pločevinka, nekaj manj kot 25 dinarjev.

Zanimivo je bilo gledati po mizah, kjer so sedeli naši člani odprave in po mizah drugih gostov: pred vsakim od nas je bila najmanj ena konzerva piva, pri sosednji mizi pa je nek večer pet nemško govorečih planincev pilo iz ene samih pločevinke. Na zdravje.

Tisti dan je bila pred nami še dobra polovica poti. Nekaterim je dobro ostala v spominu: enemu članu odprave zaradi neprostoovoljnega kopanja v deročem in dokaj globokem ledeniškem potoku (sliko, kako smo drugi prišli čez potok, smo objavili v prejšnji številki), drugim pa zato, ker smo morali kakšen kilometer čofotati po snežno-vodeni brozgi.

Pri vsem tem je bilo najbolj prijetno opazovati Tonačevo navezo, ki se je pod vodstvom izkušenega vodnika, v teku prebivala čez kakšna dva do tri decimetre globoko „jezero“ razmočenega ledenika Veliki Aletschfirn.

Po prečkanju potoka in po tej „dokolenski kopeli“ ponovno kilometri in kilometri hoje po ledeniku. Prepričan sem, da ni bilo člana odprave, ki se mu pot „Od tod do večnosti“ tisti dan ni priskutila; pa ne zaradi 13 ur hoje in utrujenosti, ampak zaradi dolgočasnosti, čeprav so nas obdajali čudoviti tri in štiritisočaki. Po ledeniku hodiš ure in ure, občutek pa imaš kot, da se nisi premaknil.

Na levi strani nas je več ur „spremljalo“ strmo pobočje 4195 metrov visokega Aletschhorna. Odločili smo se, da bomo počivali blizu vstopne poti, ki vodi na tega velikana. Že dan pred odločilnim naskokom smo se želeli seznaniti z nevarnostmi, ki nas bodo spremljale, z nevarnostmi pa tudi lepotami, ki naj bi nas obdajale.

Oči se kar niso in niso hotele odmakniti od prepadnih višin in serakov, čez katere pelje neoznačena pot. Tonačev prizmatični daljnogled je romal iz rok v roke, toda niti najbolj izkušeni vodniki in gorski reševalci takrat še niso našli poti, ki bi nas v mejah razuma varno pripeljala na cilj.

Ponekod je bila strmina prehuda, da bi jo lahko premagali, drugod je grozil serak, da bo zgrmel v dolino, spet nekje je bila zaradi novozapadlega snega nevarnost pred plazom. Nikjer in nikjer nobene količaje varne poti.

Celo popoldne in še proti večeru pred kočjo, ko se je dan že poslavljajal za vencem visokih planin, smo strmeli v goro in iskali in iskali pot. Tisti dan je nismo našli. Tudi Žmitek je ni našel, čeprav se je kar naenkrat, že pri koči Hollandia, zadržal: „Fantje, daljnogled, na vodi čutim, da sem našel varianto.“ Hitro smo mu dali željeno napravo in nestrpnost pričakovali, kaj bo oznanil. Toda razočaral nas je: „Fantje, zmotil sem se, grem pa na vodo.“

Nadaljevanje prihodnjič

Cez dan nas je višinsko sonce neusmiljeno žgalo, proti večeru pa je skoraj vsak dan snežilo.

Vsak postanek je bil dobrodošel. In smo bili na višini 3.200 m, zadaj Aletschhorn.

Aletschhorn — dosti bolj zahteven, povrhu vsega pa je zapadlo nekaj novega snega, ki je pogoje še poslabšal.

Slovo od prijetne kočje pod Finsteraarhornom in že po znani poti čez „Hribarice“ mimo kočje Konkordia na Veliki ledenik Aletsch. Z jezo smo se ozirali proti koči

oskrbnike vrgli v en koš.

Ravno takrat, ko smo počivali na Velikem Aletschglatscherju, in smo nekateri delali primerjave med slovensko in drugimi gostoljubnostmi (recimo germansko), je pred Konkordio pristal helikopter, verjetno s hrano in pijačo. Ob tem naj zapišem, da so bile vse tri kočje, ki smo jih

Prvič na Triglavu

Planinsko društvo ZP Iskra je tudi letos organiziralo tradicionalni vsakoletni izlet Iskrašev na Triglav. Tokrat je bilo med udeleženci kar 20 planinskih novincev, ki so prvič stopali na našega očaka.

Sam izlet je potekal po določenem načrtu. V soboto zjutraj smo se ob 6. zbrali na Železniški postaji v Ljubljani vsi tisti, ki se nismo ustrašili petkovega slabšanja vremena. Teh ni bilo veliko, odstopili so le trije. Železniški promet pač ne bi bil JŽ, če ne bi obdržal svoje tradicije. Z dvajset minutno zamudo smo se le odpeljali proti Jesenicam. Vmes smo še v Medvodah in Kranju pobrali nekaj naših zvestih prijateljev planin, tako, da smo lahko v polni postavi stopili na Jesenice v Viatorjev avtobus, ki nas je popeljal k Aljaževemu domu.

Spotoma smo izkoristili izjemno priljubljenost in si ogledali čudovit slap Peričnik. Marsikoga je zamikalo, da bi šel pod njegov tuš, vendar je bila voda le premrzla in so tako rajši občudovali njegovo lepoto iz varnejše razdalje. Še in še bi se smukali okrog tega lepote, vendar smo morali pohiteti naprej.

V Aljaževem domu smo si potešili glad in žejo ter si izbrali kup razglednic, ki bodo sporočile našim znancem dokaz, da smo res osvojili nekaj naših planinskih domov in vrhov.

V lepi 40-članski koloni smo zlagoma premagovali prelepo Tomiškov pot. V prijetnem pogovoru smo ob prvem krajšem postanku ugotovili, da nas je ob gozdni meji zapustil en član ekipe, ker je prišel do spoznanja, da zaradi svoje starosti vzpona ne bo zmogel.

Klub bodrenju vodiča Marjana se je odločil za povratek. Po dveurni hoji smo si privoščili daljši postanek in si s krepko malico okrepili svoje moči.

Že ob prvih klinih in jeklenih vrhov so vsi novinci občutili veličastnost naših gor. K temu je pripomogel tudi prelep razgled na severno Triglavsko steno in sosednji Stenar ter njihove sosede. Mnogi so požirali slino ob pogledu na majhne „črne pike“, ki so se smučale po ledeniku v dolini Vrat, medtem ko so sami zadihano premagovali strmino.

Ob studenčku pod Begunjskim vrhom so vsi spoznali, kaj pomeni požirek res hladne dobre vode, ki ti vrne moč in zaupanje vase za nadaljnjo pot. Ta požirek ti pomaga tudi poplakniti grenak okus ob pogledu na smetišče, ki ima tu že kar škandalozni obseg.

Ne morem razumeti kako more ljubitelj gora odvreči prazno konzervo ali vrečko od popitega soka itd. Saj vendar ne bi bilo tako težko nositi malenkostne odpadke nazaj v dolino.

Po krajšem postanku v Staničevem domu se je približno polovica povzpela še na Begunjski vrh 2462 m in na Vrbanovo špico 2408 m. Prenočili

smo v zimskem bivaku Staničevega doma. Ob prijetnem „koncertu počivajočih“ in bučnem vetru ter dežju smo premišljevali kako bo zjutraj — bo možen vzpon na vrh Triglava ali ne.

Ob 6,00 smo se le napotili čez Rž na Kredarico. Tu smo za vsak primer navezali novince in mlajše v dve navezi in se napotili proti končnemu cilju. Megla, ki je dopuščala vidljivost kakih 30 m nas je vsa bolj in bolj priganjala, da smo hiteli navzgor.

Sredi grebena smo srečali nekaj navez skupine „100 žensk“ in že smo s steklenico šampanjca proslavili svoj uspeh. Seveda tudi ceremonij obveznega krsta ni izostal in je pripomogel k vselemu razpoloženju in mirnemu spustu.

V dolino Vrat smo se spustili čez Prag brez posebnih težav. Le na najtežjem delu je vrli gorski reševalec Janez Gradišar navezal najmlajše in manj izkušene na vrh in vsakega posamič varoval pri sestopu čez 30 m visoko steno.

V Aljaževem domu smo proslavili naš uspeh in se nato vrnili na Jesenice in v Ljubljano z vlakom ob 18.14 min., ki je bil tokrat izjemoma točen.

Vsi smo bili zadovoljni z izletom, še najbolj pa najbrž vsi tisti, ki so bili to pot prvič na Triglavu.

P. J.

Planinski izlet

Planinska sekcija Iskre — Elektromehanike Kranj organizira v soboto, 4. oktobra planinski izlet na VELIKO PLANINO — KONJ — PRESEDLAJ. Odhod avtobusa izpred kina „Center“ bo ob 6. uri, peljal pa bo do izhodišča ture — Jurčka. Cena prevoza je 20 din in kavicja 20 din. Prijave sprejema Štefka Mrak, GPP ERO, tel. 29-53, do torka, 30. 9. Vabljeni!

„Bojni posvet“ pod Aletschhornom. Vzpon na sliki je videti pohleven, resnica pa je bila drugačna.

TUDI LETOS BO „POHOD PRIJATELJSTVA ISKRAŠEV“

Letošnji II. pohod prijateljstva Iskrašev, posvečen 30-letnici osvoboditve bo 18. oktobra v Horjulu.

Udeleženci pohoda se lahko prijavijo za naslednje tekmovalne razrede:

razred moški (5-članska ekipa)

razred moški (5-članska ekipa)

razred mešan (5-članska ekipa)

Štart bo ob 10. uri pri tovarni Elektronika v Horjulu, kjer bo tudi cilj. Proga bo potekala po okolici Horjula in bo dolga okrog 15 km. Tekmovalci vseh ekip bodo med pohodom streljali z zračno puško in sicer bo vsak oddal po tri strele, brez poskusnih, za vsak dosežen krog v streljanju pa bo odšteto od doseženega skupnega časa ekipe po 10 sekund.

Prijave za pohod sprejemajo športni referenti po delovnih organizacijah, ali pa se ekipe lahko prijavijo direktno na komisijo za šport in rekreacijo pri sindikalni konferenci ZP Iskra, Prešernova 27, telefon 24-926 do 10. oktobra 1975. Prijava mora vsebovati ime in priimek vodje tekmovalne ekipe in ime organizacije, kjer je zaposlen.

Pohod bo ob vsakem vremenu.

VIKTOR VANOVŠEK IZ EMO—LIK NEUMORNEGA ŠPORTNIKA

Viki, kot ga kličejo vsi, ki ga poznajo, je eden najboljših in vsestranskih športnikov v celjskem EMO — njegova „specialiteta“ pa je kegljanje. Viki je tudi stebel kegljaške ekipe EMO. Na obeh zadnjih Iskrijadah — lani v Celju in letos v Novem mestu — je zasedel drugo mesto, ekipno pa so bili kegljači iz Celja vsa tri leta, odkar sodelujejo pod Iskrino „športno streho“, prvi. Lep uspeh, kaj ne? In k temu uspehu in tem zmagam je mnogo prispeval tudi Viki Vanovšek, ki je po poklicu terminerec v TOZD Posoda.

Kot vse kaže je večina svojega življenja namenil delu v EMO in športu. V EMO je zaposlen že dobrih 24 let, s športom pa se ukvarja „odkar je shodil“. V mladih letih je aktivno telovadil, metal je kopje in disk, uspešno pa je igral tudi nogomet.

„Kako se bom lahko zdaj pri 50. letih enakopravno podil za žogo s 25 let mlajšimi fanti? Nogomet igrati le še za rekreacijo.“

Viki se je zdaj „na zrela leta“ športno preusmeril in posvetil predvsem tistim športom, ki ne zahtevajo večjih fizičnih naporov in pri katerih leta ne igrajo večje vloge. Kegljanje pa je eden takšnih športov, uspešno pa tekmuje za ekipo EMO tudi v balinanju in streljanju.

Kot zanimivost naj zapišemo, da bo Viki prihodnje leto slavil že 30-letnico aktivnega kegljanja. Še dobro se spominja, kako so leta 1947 v Celju ustanovili prvi kegljaški klub v Sloveniji — Kladivar. Svoj vrhunec je ta šport dosegel prav zadnja leta, ko so začela rasti številna kegljišča, zato pa Viki in

drugi športni kegljači obžalujejo, da velja kegljanje med mnogimi bolj za „gostilniški“ šport.

„Pravo športno kegljanje je povsem nekaj drugega kot popivanje in metanje krogel. Na vso srečo je vse več kegljišč odmaknjenih od „oštarijskega življenja“ L.

ZAHVALA

Ob smrti dragega očeta

VINKA ŠIMNOVCA

se iskreno zahvaljujem sodelavcem in sodelavkam ploščatega releja v tovarni TEA za izraze sožalja in denarno pomoč.

Hčerka Majda Ropotar

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva ZP Iskra, industrije za elektroniko, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente, Kranj — Urejuje uredniški odbor — Glavni urednik: Bogo Mohor, odgovorni urednik: Igor Slavec — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo — Naslov: Ljubljana, Prešernova 27, telefon 24-905, int. 48 — Tisk: Časopisno-tiskarsko podjetje PRAVICA—DNEVNIK, Ljubljana

Po mnenju sekretariata za informacije SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.